

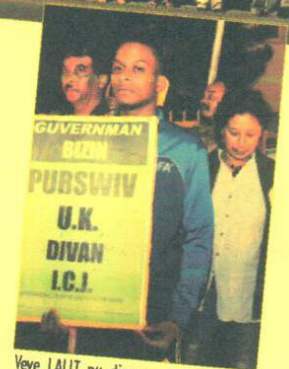

Aresatasyon manb LALIT Lindsey Collen ek Ragini Kistnasamy dan manifestasyon Diego, 1981

Manifestasyon pu dekolonizasyon Chagos-Diego,
Port Louis 2010

Manifestasyon kont bato deger US
dan larad P.Louis, 2012

Veye LALIT pu dimann guvernan
al Lakur ICJ, GRNW 2016

KONTENI

Nimero 136

Mars 2019 - Avril 2019

Lakur UN dir Gran Bretayn bizin Kit Diego ek Chagos, Ale	2 ek 37
EDITORIAL: Bann Ekonomist Donn Rezon LALIT	3
Zizman Privy Council dan Ka MedPoint	4
Parti LALIT dan lane pre-elektoral, 2019	5
20 an depi Suleyman Lamas Dimunn Apre Lamor Kaya	7
Expo ki Selebre Lavi Kaya	8
Tab Rond lor Text Kaya	8
Dosye Kriz Ekonomik	
Ler inn Vini pu Pans Moris San Kann, San Disik	9
Kriz dan Zonn Frans Textil	10
Turism an Kriz	10
Ler pu Chalennj Sistem Ekonomik	10
MCB Truv Lanpler Kriz	12
10 Demand lor Later ek Lamer	11
Jabaljas ek Bulbak	13
Guvernman Lepep: Kabine Minis Sanze 9 Fwa	14
Lakaz Lamyant: LALIT Revandik Kominike Ofisyel	15
“Pivo” -- Enn Zuti Politik pu LALIT	16
Ki nu ule dir par “Pivo”	16
Depi Muvman Lakaz ziska Komite Konzwin ziska “Pivo”	17
Rapor Addison lor Lamyant, Kote?	20
Diferans ant LALIT ek lezot Parti	21
Lalit an Aksyon	22
Invitasyon pu Manb ek Sinpatizan pu 12 Mars: Lozman dan Lane Elektoral	22
LALIT pe dir depi lontan: Bizin Dekriminaliz Itilizasyon Gandya	23
OMS pe Konsider Rekomann Reklasifye CBD (Kanabis)	23
Kondisyon pu Kosyon: Siyne dan Stasyon Tulezur	24
Appadoo, Komiser Prizon pe fer prizon vinn Lanfer	25
Lanseynman dan Dilo	26
Eski Minis Konpran ki sa Vedir “Medyom Lanseynman”	25
12 Fason Rekonet platform Dedrwat Zordizur	27
Fim “Roma”	29
Sayt LALIT: Rikord pu Hits	29
Esklav Morisyin Lider Rebelyon dan Sid Afrik 1808	30
Info Info Info	31
Dosye Internasyonal:	
Kapitalism pe kontiyn Zwenn Tase	32
Listwar Limanite	33
Lepok Aktyel: Ladrwat Nasyonalist Monte	34
Suleyman, Rebelyon, Mitinnri ... Revolisyon	36
Internasyonalism ek LALIT so Lyin Internasyonal	36
Chagos: Lapres Internasyonal Swiv Zizman Diego	37
Chagos: LALIT amenn batay permanan 1979 - 2019	38

Pibliye e Inprime par LALIT, 153 Rut Rwayal, GRNW, Port Louis, Repiblik Moris.

RS 20-

www.lalitmauritius.org tel 208 2132 ek 208 5551 lalitmail@intnet.mu

Youtube channel: [lalitmauritius](#) Soundcloud channel: [lalitmauritius](#)

Lakur UN dir Gran Bretayn

Bizin Kit Chagos ek Diego, Ale

25 Fevriye 2019, lakur Nasyon Zini, ICJ, dan The Hague inn rann zizman kumkwa Gran Bretayn finn azir ilegalman manyer ki li finn azans so dekolonizasyon Moris. An okirans, li ti ilegal pu li demanbre Moris kan li ti so koloni, kokin Chagos, lwe enn parti ar enn lot pei.

Dan enn zizman byin for avek 13-1 parmi Ziz, zot finn met argimantasyon byin sere lor kimanyer pa zis li ilegal seki Gran Bretayn inn fer, me ki o-pi-vit, li bizin sorti depi Chagos, ale. Anplis, tu lezot Leta manb dan UN ena enn responsabilite pu asire ki Gran Bretayn kit Chagos, ale.

Koloni farfeli *British Indian Ocean Territories*, ki Gran Bretayn ti galfate kan li ti demanbre enn but depi Moris dan bann lane 1960, li osi ilegal. So lavenir som. Dayer, apar USA ek UK, personn zame pa ti rekonet sa espes koloni ki ti met dibut avek bi inik, setadir pu met enn baz militer USA ki andeor kontrol sosyal.

Zizman la ek so argimantasyon finn tutswit vinn sanz balans-defors, afebli sa bann pei ki pe tini sa lokipasyon inperyalist lor Chagos.

Sa vedir li enn viktwar total pu Rezolisyon Lasanble Zeneral Nasyon Zini 22 Zin 2017, kan Linyon Afrikin ti vinn propoz mosyon la, e kan vot ti al 94-15 an-faver rod enn Konsey depi ICJ lor “legalite” azisman Britanik. Apre depozisyon byin, byin interesan lane dernye par enn seri pei, in-klir Moris, 14 Ziz ti rann zizman yer, le 25 Fevriye. Sel Ziz ki pa ti dakor, e li pa telman etonan, ti enn Ziz Amerikin. li finn truv dispit la sanse “bilateral” ant UK ek Moris, setadir li niye ki Charter UN an-sarz dekolonizasyon. Li enn pozisyon difisil aksepte. Dayer, so pozisyon li form parti sa kover-ep lor baz militer USA lor Diego.

Zizman vinn donn rezon 40 an lalit ki nu parti, LALIT finn

amene, depi kan nu ti apel *Lalit-de-Klas* mem, setadir 1976. Finalman, enn Guvernman TravayisNaavin Ramgoolam ti met enn ka divan Tribinal Lamer UNCLOS, e finn gayne an 2015, e alafin Guvernman aktyel MSM-ML, avek Sir Aneerood Jugnauth kuma fer-de-lans ladan, finn al Lasanble Zeneral UN, gayn enn Rezolisyon atraver sutyin Linyon Afrikin, pu met enn ka ICJ. Sa se exakteman seki LALIT ti pe propoze, vini-mem, ale-mem, depi bann lane 1980.

Alor, zizman ICJ li enn viktwar politik pu LALIT e pu nu lalit a-longterm. Sa viktwar la montre ki enn parti, mem li pa paret gran kuma LALIT, si nu azir avek prinsip, si nu kontiye-mem, kapav batir lafors imans, ralye buku alye lor letan, ziska gayn ase momentum pu ki kapav akil mem gran, gran pwisans kuma USA ek UK.

LALIT finn, depi 1976, fer tem Chagos ekDiego Garcia vinn santral dan nu aksyon politik, kuma dan nu refleksyon politik. Nu finn bizin konfront sa laliyn abetisan, sa pozisyon kurbe divan Angle, ki dir, “*Bolom Ramgoolam fini vann Chagos ar Angle*”. Dimunn finn ale-mem akiz nu “*perdi nu letan*”. Me, nu ti kone ki nu laliyn pu oblize gayne alalong. Ena mem 2 parmi nu manb Ragini Kistnasamy ek Lindsey Collen ki, ansam ar 6 Chagosyin, finn expoze dan manifestasyon trwa zur ala-fil dan lari Port Louis an Mars 1981, finn gayn konfrontasyon fizik ar Riot ki finn atak fam manifestan, e nu manb inn sibir arestasyon ek purswit su lalwa POA. Ansam ti ena sinpatizan LALIT Roselee Pakion, ek Chagosyin Charlesia Alexis, Lillette Goyaram, Philinne Frivole, Marie Louise Armoogum. Anfet sa arestasyon la ti kilminasyon enn seri lalit byin dir depi 1977 vini-mem. E, apre sa osi, LALIT pa finn large. Nu finn tini-mem. Nu finn aksantye lalit la, anmemtan

dan Moris, anmemtan dan lezot pei. Nu finn batir sutyin ase imans pu enn trio bi: ferm baz Diego, dekoloniz Moris (asterla enn vre posibilite depi yer), e drwa pu Chagosyin returne latet ot.

Partisipasyon LALIT kuma enn parmi bann lider dan muvman internasyonal No Bases finn devlop sutyin internasyonal, ki nu ti kumans batir apartir arestasyon nu manb an 1981. Nu manb ti pran laparol an 2004 lor nom muvman No Bases an-antye divan lasanble *Anti-War Movement*. E an 2010 e lerla an 2016, LALIT finn fer 2 Konferans-Aksyon lor Diego – kot nu finn revandik sa stratezi al UN pu enn Zizman depi ICJ. Lor nu sayt, u pu kapav truv enn foto nu lafis ki spesifikman dir, “Guvernman Bizin Purswiv UK divan ICJ”!

Anplis, manb LALIT finn am-enn 2 kanpayn an-paralel ase bizar, me esansyel. Premye, li vizavi depite dan Parlman Britanik. Buku finn interese ar seki nu dir lor Chagos, e finn pran pozisyon. (get <https://www.lalitmauritius.org/en/newsarticle/2000/lalit-call-for-british-mps-to-support-mauritius-vote-at-un-builds-support/>) Lot la ti byin difisil. Lapres granbann internasyonal ti gard enn silans radyo. Ondire ti ena enn omerta. Lerla, swit a buku travay par nu bann manb vizavi lapres internasyonal, finalman ezemoni silans finn kase. *The Guardian* so reporter Owen Bowcott le 17 Novam 2016 ti reysi fer enn premye lartik pase. Lerla, kumsidire enn ladig inn kase.

Kote Moris, LALIT finn travay parfwa tusel, parfwa dan bann dif-eran Fron Komin, avek Grup Refizye Chagos, dan Komite Rann nu Diego dan bann lane 1990, e dan Komite Diego dan bann lane 2000 ansam ar sindika kuma dan CTSP,

Swit dernye paz

Bann Ekonomist Donn Rezon LALIT

Depi plis ki 20 an LALIT pe sey averti lor deklin Lindistri Sikrier, lor danze pu sa sekter la, lor lefe ki mezir WTO e liberalizasyon prodiksyon disik dan Lerop pu enan lor pri disik lor marse mondyal: nu finn fer enn fim lor sa danze la, nu finn denons persistans diferan Guvernman ki finn sey re-striktir enn lindistri ki klerman pena lavenir. Nu finn diskrit sa dan diferan program radio kot nu finn partisipe, dan nu Revi, dan lartik dan lapres, dan intervyu.

“Imobiliye”

Mem zafer pu stratezi ekonomik ki baze lor investisman dan sekter imobilye e dan spekilasyon, lor sakrifye later agrikol ki kapav prodir e kree lanplwa, lor ankuraz IRS, PDS, ek Smart City, lor vann vila delix ar milyarder internasyonal ek zot larzan supsonab.

Dan enn lartik dan *Le Mauricien* 11 Zanvyè 2019, 2 manb LALIT finn expoz sa bankrut stratezi ekonomik diferan guvernman, e anmemtan nu finn fer enn seri propozisyon pu enn stratezi ekonomik diferan, ki viz prodiksyon olye spekilasyon, ki viz kreasyon lanplwa stab, ki viz pu asir sekirite alimanter.

Aster ki burzwazi finn delokaliz so prodiksyon disik ver diferan peyi Lafrik kot mindev ek lokasyon later pli bomarse, aster ki Guvernman pe bizin sibvansyon prodiksyon kann ek disik ar fon piblik, aster ki prodiksyon disik limem pe degradingole parski ti planter

nepli truv kann rantab, e mem tablisman pe ranplas kann par devlopman imobilye ek komersyal, aster finalman ki enn seri ekonomist tradisyonel pe kumans poz kestyon lor stratezi ekonomik ki diferan guvernman finn inpoze.

Aster ki marse pu vila delix pe retresi, sa bann mem ekonomist tradisyonel pe kumans poz kestyon lor labsans investisman dan veritab prodiksyon, dan plas spekilasyon.

Lanplwa

Lanplwa dan Lindistri Sikriyer finn sorti depi 50,000 ena 20 an desela pu vinn zordi 5,000. Dan Zonn Frans tekstil, finn ena mem rediksyon masif lanplwa: par santenn Lizinn tekstil finn ferme, ubyen delokalize: seki reste aster pe menas pu delokalize pu al dan peyi kot mindev e matyer premyer pli bomarse. Palmar fek ferm laport.

Problem otur Brexit kapav pu amenn resesyon ekonomik dan UK ek ralantisman ekonomik dan Lerop, e sa pu afekte ankor plis marse disik, tekstil, prodwi lamer, ek mem lindistri turist. Politik proteksyonis Prezidan USA Trump kapav pu poz problem pu exportasyon ver Lamerik. E lor sa danze anil lavantaz ekonomik la usi, nu ti averti 20 an desela kan ti pe inpoz AGOA.

Me pandan tu sa letan la, nu bann analiz, argiman ek propozisyon pa finn reysi konvink ni ekonomist tradisyonel, ni editoryalist lapres komersyal, ni ladireksyon muvmman sindikal. Zot tu finn konsantre lor

sif krwasans manipile ek fos, lor benefis akurterm.

Me finalman seki pe arive asterla finn obliz tu sa dimunn la kumans enn remiz-an-kestyon sa stratezi ekonomik ki nu pe denonse depi telman lontan: me get tu sa letan ki finn gaspiye, tu sa dilapidasyon bon later agrikol ki ti kapav servi pu diversifikasyon agrikol ek prodiksyon manze, tu sa retar pu devlop enn veritab lindistri lapres.

Me li kan-mem enn bon zafer ki tu sa dimunn ki tu sa letan la ti pe aksepte enn stratezi devlopman ekonomik steril ek bankrut, buku parmi zot asterla pe oblize aliyn zot reflexion, omwin zot analiz, lor seki nu dan LALIT pe dir depi telman lontan. Depi ansyen Guverner Labank Santral ek Sithanen, ziska Pierre Dinan, depi *MCB Focus* ziska mem *Economic Intelligence Unit* UK. Plizyer zurnalist ki ekrir lor lekonomi osi pe kumans reflesi dan mem direksyon. Mem burzwazi devet pe realize ki sa model ekonomik ki zot finn inpoze avek benediksyon diferan Guvernman, sa model kolonyal la finn ariv lor lagar, nepli kapav asir zot akimilasyon larises.

Parti Politik pli Rwayalist

Par kont, seki etonan se ki tu parti politik tradisyonel kuma MMM, MSM, PT, PMSD, MP Ganoo, RP Bhadain, ek mem parti politik ki pe sey fer lapolitik “otremen”, zot tu ankor prizonye sa stratezi ekonomik tradisyonel ki finn fini expoz so bankrut: okenn sa

bann parti la pankor truv nese-site mem kumans enn reflexion lor enn stratezi alternativ: zot finn res prizonye zot politikay ki nek viz pu sey gayn prosenn eleksyon.

Ler finn arive pu klas trav-ayer mobilize dan sindika, dan lorganizasyon kartye, dan parti politik kuma LALIT, pu devlop enn platform politik ki kapav amenn sa transform-

asyon sosyalist ki pu permet nu fer fas a sa katastrof ekonomik, sosyal ek anvironnmantal ki pe menase.

24 Fev 2019

ZIZMAN MEDPOINT

Zizman Privy Council dan Ka MedPoint

DPP ti fer lapel divan Konsey Prive Larenn kont zizman Lakur Siprem Moris ki ti ranvers zizman Lakur Intermedyer ki ti truv Pravind Jugnauth (Minis Finans a lepok) kupab de “konfli dintere” dan tranzaksyon ant enn kote Guvernman Moris ek lot kote Bofrer e Ser sa mem P.Jugnauth. (Seki a lepok MMM ti apel: “Zot mem vande, zot mem aste”). DPP so lintansyon sete pu Konsey Prive donn so interpretasyon de serten seksyon lalwa POCA lor keston “konfli dintere”.

Sa lapel divan Privy Council finn expoz enn kontradiksyon istorik ki prezan dan nu sistem zidisyer: enn lakur Britanik (ansyen kolonizater) ti pe desid sor Premye Minis enn peyi independan e repiblikin!

Lor ki pwin Privy Council finn baze pu konfirm zizman akitman Lakur Siprem Moris an faver Pravind Jugnauth:

Ni Dr Malhotra, ni Ms. Malhotra (ser Pravin Jugnauth) pa ti ena enn lintere personel dan lexersis re-alokasyon fon pu Guvernman pey pu klinik Medpoint. De tut fason Guvernman ti ena obligasyon fer sa paman la, depi nimport ki surs. Se sa re-alokasyon fon ki finn opere par Minis Finans P.Jugnauth. Alor pena deli “konfli dintere”.

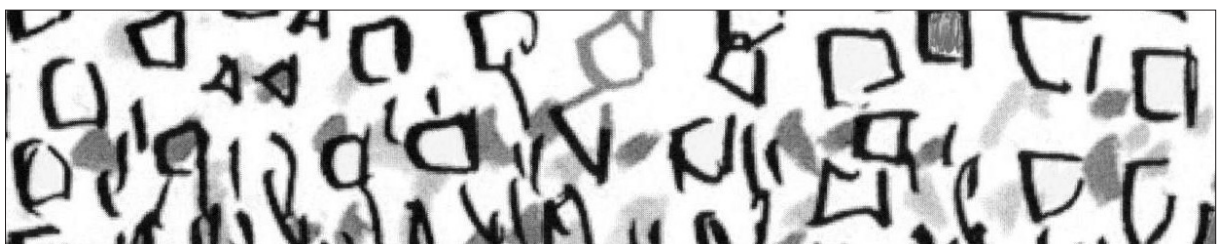
Me laplipar dimunn dan Moris pa ti santi zot konserne par sibtilite interpretasyon lalwa anti-koripsyon POCA: se laspe politik sa tranzaksyon Med Point ki ti plis inportan.

Sa proze Klinik Medpoint ti konkretize dan lepok kan Travayis ek MSM ti anplin nego-syasyon pu enn lalyans pu eleksyon zeneral 2010: difisil pu krwar ki sa tranzaksyon la pa ti form parti dan diskisyon ant Navin Ramgoolam ek Aneerood Jugnauth. Kitfwa apre eleksyon, kan Travayis ek MSM ti dan guvernman ansam, e kan MMM finn lans kanpayn lafis pu denons sa tranzaksyon la, Ramgoolam finn truv enn posibilite pu debaras so guvernman de enn rival pu post Premye Minis. Lerla ki ICAC kumans so lanket lor sa tranzaksyon la, e finalman fer aret Pravind Jugnauth. Sa mem ICAC ki finn al defann Pravind Jugnauth kan lapel finn ariv divan Privy Council.

Sa tranzaksyon Medpoint finn osi konfirm natir “aferist” parti MSM bann Jugnauth: avan sa, ti ena sa lot lepezod kot enn guvernman MSM ti pey domaz 45 milyon rupi a Sun Trust ki apartenir a lafami Jugnauth. Sa kes la ti ena pu fer ek enn guvernman Travayis ki ti kas enn kontra lokasyon ant guvernman MSM e batiman Sun Trust.

Alors, malgre ki Privy Council finn donn enn zizman favorab a PM Pravind Jugnauth lor enn teknikalite legal, kiltir “aferist” ki deza dominn MSM pa ditu “blansi” politikman P.Jugnauth, sirtu kan konsider rol ki ICAC finn ena dan sa kes la, sirtu kan nu rapel manyer ki Guvernman Lepep ti pe rod kontrol desizion DPP pu fer lapel divan Privy Council.

RS

Parti LALIT dan lane pre-elektoral 2019

Mem LALIT pa enn parti elektoralist,
dan enn lane elektoral, nu kone ki lamas dimunn
byin interese dan politik.

Alor, li enn moman, kumansman 2019
pu nu evalye nu pozisyon lor terin avau sa batay elektoral la.

Eleksyon kan?

Nu pa kapav sir lor enn dat kan pu ena eleksyon. Alor, les nu get seki nu sir.

Parlman pu disud otomatikman an Desam 2019, si Guvernman pa finn fini disud li avan. Disolisyon otomatik Parlman li enn parmi tigit sanzman ki Guvernman MMM-PSM inn amene apre viktwar 60-0 an 1982. Ariv ki ariv, ena ziska Me 2020 pu organiz eleksyon zeneral si nu pran kont dele maximem 150 zur ki ena ant dat disolisyon Parlman ek dat eleksyon zeneral. Dapre Konstitisyon, pli boner ki kapav ena enn eleksyon zeneral se dan enn dele 30 zur depi dat disolisyon.

An-atandan: de dirizan parti tradisyonel ek lalyans parti tradisyonel, Pravind Jugnauth ek Navin Ramgoolam, zot lavenir pu depann lor zot ka divan lakur kot zot pe fer fas a sarz kriminel. Premye Minis Jugnauth pe atann zizman Privy Council dan zafer Medpoint kot li akize de konfli dintere (Get nu lartik lor Zizman la a-gos). E, ansyin Premye Minis Ramgoolam, li usi, ena de ka byin grav kont li: ka kanpman Roches Noires ek lot ka konsern gro som deviz dan so kofor. Alor, insertitid lor eski zot pu al kondane u non finn fer li pratikman inposib pu ena kit koz-koze pre-elektoral kuma abitye ena. Pu sinp rezon ki, kan zot lider ena ka pennding dan lakur, pa kapav zoz balans-defors ant parti.

E, antretan, Reform Elektoral pe atann enn vot kan Parlman rebran an Mars. An Desam 2018, Jugnauth pa finn resi reyni ansam enn mazorite $\frac{3}{4}$ pu amenn so Bil.

Alor, reform elektoral pu sirman vinn enn otaz dan negosyasyon pu sa lalyans pre-elektoral osito ki Jugnauth finn gayn so zizman.

Extre Desin Fernand Leger

Si amandman konstitisyonel pa resi gayn vot neseser, lerla Guvernman pu bizin fer vot enn mini-amandman kuma an 2014, pu respekste verdik Komite Nasyon Zini lor deklarasyon dan *Nomination Paper*. Komite Nasyon Zini inn rekomann Leta Moris pu swa aboli oto-klasifikasyon kandida par swadizan “kominote” lor zot *Nomination Paper* pu eleksyon zeneral ubyin pu vinn avek klasifikasyon kominal dan prosenn resansman, ki erezman MSM, MMM ek PTr pa dakor. Me PMSD, ki ti opoz klasifikasyon kominal avan, finn resaman sanz so pozisyon.

Guvernman Jugnauth pe kont buku lor lefe demaraz Metro Express ver Oktob 2019. Me Metro pu konsern sirtu dimunn ant Port Louis ek Rose Hill, non pa elekter antye Moris.

E lerla, avek abolisyon enn parti fiz pu Liniversite Guvernmental e

lanons ki kapav Pansyon Vyeyes pu ogmante, nu osi kapav atann ki *Diskur Bidze* an Zin 2019 pu anons ankor lezot mezir elektoralist.

Anmemtan, buku ekonomist e usi IMF (*Fon Moneter Internasyonal*) pe anons enn ralantisman dan lekonomi ki liye ek degradingolad pri disik ek Brexit. Sa dernye realite faktyel pa les buku marz manev lor tayming anons Eleksyon Zeneral. Guvernman kapav pu forse pu vinn avek eleksyon zeneral avan ki sityasyon al gat plis, olye ki atann ziska dernye moman.

Ki lalyans?

Tu proze lalyans finn pennding aköz ka lakur. Malgre sa pu *bizin* ena negosyasyon.

Eleksyon parsyel dan Sirkonskripsyon No. 18 an Desam 2017 finn, dan enn fason, etabli enn nuvo rapor defors elektoral.

MSM ti swazir pu pa met kandida, sa li indike ki li pa ti konfyen. Me li usi vedit ki PTr rekinke pa ti an-mezir pu zoz so lafors vizavi MSM. MMM ek *Mouvement Patriotique*, tulede inn perdi terin. Tanka PMSD ek Roshi Bhadain ki ti demisyone kuma depite ek provok sa parsyel la, zot tulede bann gran perdan. PMSD pa finn tir kosyon, sa sirtu apre ki Xavier Duval ti pozisyon limem kuma fitir Premye Minis, so kandida al fini kuma katriyem parmi Parti Lopoizisyon dan so prop sirkonskripsyon.

Guvernman Lalyans MSM-ML paretfinn frazilize. Problem Gayan/Samputh ankor pe kontinye. Ena problem Collendavelloo so proze privatizasyon sektor dilo ek asterla

ena konfli lor tirbinn gaz CEB. Ena mem Minis MSM ki pe uvertman koz lor posibilite enn lalyans avek MMM – ki ule dir enn kasir avek ML.

Si Pravind Jugnauth akite par Privy Council (lartik ti ekrir avan zizman), li pu kapav amenn so akitman ek proze reform elektoral lor latab negosyasyon pu enn nuvo “*remake*” ek MMM.

Avan Parsyel, PMSD ti develop lanbisyon form prosenn guvernman avek Xavier kuma Premye Minis; apre zot katastrof pa tir kosyon, PMSD finn rabat lor so stratezi kominal tradisyonel setadir defann minorite, reklam nuvo resansman kominal e mintenir Best Loser. E aster li pe rod etabli enn nuvo prezans dan Rodrig.

Eski ena kit raprosman Bhadain, Mouvement Patriotique, Platform Militan ek Travayis, amezir ki zot pe tripot enn lalyans?

Bizlall inn tir kosyon dan Parsyel No. 18, me laplipar komantater atribye so skor a vot MSM. Dayer prezans politik *Mouvement Premye Me* preske non-existan apre parsyel. *Rezistans* inn perdi terin.

LALIT ti deside, avek rezon, pu pa met kandida – pa ti ena enn vre lanze.

LALIT pandan 2018

Alor ki LALIT, antan ki parti, finn fer pu kontinye pozisyonn limem kuma enn lafors revolisyoner pu sosyalism?

An 2018, nu stratezi prioriter sete pu etabli enn prezans politik dan *tu* rezyon atraver mobilizasyon otur kestyon santral kuma kontrol lor later, lozman, sirtu problem lakaz lamyant.

Sa mobilizasyon la finn permet LALIT al ver enn nuvo faz konstriksyon parti a-la-baz.

An Ziyet, *Sinpozyom LALIT lor Dekolonizasyon* pu mark 50 an Lindebandans Moris, finn anmemtan ede pu ranforsi parti o-nivo santral.

Malgre nu non-partisipasyon

dan Eleksyon Parsyel Desam 2017, e kapav-et pu sa rezon la, nu finn batir nu lafors kuma enn parti pandan 2018. Sa finn posib parski buku nu tem kanpayn, tu bann lide ki asosye ek Parti LALIT, finn dominn laktyalite pandan sa lane 2018.

Les nu get enn-de tem programatik ki finn dominn laktyalite pandan 2018:

* Chagos ek Diego – enn tem santral kanpayn LALIT – finn al divan Lasanble Zeneral Nasyon Zini e ICJ, avek tu kuvertir nuvel santre lor moman istorik dan dekolonizasyon, lalit anti-militarist ek drwa Chagosyin.

* Langaz Kreol dan Parlman – enn lot tem santral dan platform LALIT – finn dan deba tut-long lane. Enn depite, Alan Gannoo finn reponn a nu chalenj a tu parlamanter pu adres Spiker an Kreol ziska Spiker aret li lor enn pwin dord.

* Dekriminalizasyon gandia, enn lot sasi platform LALIT depi ki nu parti inn forme, finn finalman vinn dan laktyalite. Mem Komisyon Danket lor Ladrog finn sulev sa kestyon la.

* Me plis ki tu, LALIT nu chalennj kontinye vini mem a tu guvernman zot stratezi ekonomik pro-kapitalist baze lor investisman dan imobilye ek spekilasyon lor later, finn vinn santral dan deba lor remiz an-kestyon stratezi ekonomik guvernman – inpe rezilta nu konba san relas lor nu kanpayn “later - kreasyon anplwa – lakaz – sekirite alimanter”. Zordi preske tu ekonomist meynstrim, e mem editorialist, pe kumans remet an-kestyon stratezi guvernman, ubyin guvernman so mank stratezi kan li pe nek swiv bann kapitalist ki rod sov zot lapo par bayant later.

Alor, 2018 finn amenn enn ranforsisman striktir parti, e finn osi amenn gin programatik.

Lane pre-elektoral 2019

Asterla, kimanyer nu dan LALIT, nu prepare pu get sa lane pre-elektoral 2019 ki pe vini?

Nu bizin gete kimanyer dan enn kanpayn elektoral nu pu kontinye ranforsi striktir dan landrwa ek rezyon atraver stratezi “pivo” depi *Komite Konzwin LALIT-Abitan Landrwa* kot ena lakaz lamyant pu al ver, kot posib, brans LALIT. Pu plis detay get lartik lor “pivo” dan sa Revi la.

Kontinye explik nu program, partisip dan tu deba *nasyonal*, rezyonal, lokal, kartye, landrwa lor remiz an-kestyon stratezi ekonomik guvernman. Anmemtan, viz pu ranforsi parti o-nivo santral.

Kontinye aktyaliz nu program pu anmemtan etabli nu platform elektoral.

Itiliz nu magazinn *Revi LALIT* pu fer sa travay programatik la, ek usi pu fer rekritman.

Pu kontinye itiliz nu Websayt – avek so seksyon odyo ek video – pu fer sa mem travay programatik – dan sa lepok lane elektoral kot buku dimunn plis uver a lide politik.

Nu bizin osi prepar argimantasyon pu fer fas presyon lor manb LALIT pu fer “linite lagos”. Nu dakor avek linite lagos, me nu bizin poz kestyon: kisannla sa “lagos” ki zot pe koze? E prepare pu pofinn nu definisyon pandan diskisyon ki pu swiv.

Nu bizin prepar nu partisipasyon dan eleksyon par etabli lalist kandida dan tu sirkonskripsyon, e kumans lev finansman pu nu kanpayn. Kuma nu kone, nu pa bizin buku larzan, me nu bizin ase pu nu kapav inprim nu program lor enn *Lagazet LALIT* nasyonal pu nu distribye dan tu sirkonskripsyon.

Etan done ki nu pa enn parti elektoralist, tu nu preparasyon pu partisip dan kanpayn bizin viz prinsipalman pu ranforsi nu parti ek nu program pu pli divan.

Sa li an-granliyn nu stratezi ki nu bizin rafine pandan lane pre-elektoral 2019.

*Papye prezante par Ram Seegobin
le 2 Fevriye 2019
a manb Parti LALIT*

20 an depi Sulevman Lamas Dimunn apre Lamor Kaya

20 an desela, enn granmatin ti dekuver Kaya (Reginald Topize) mor dan kaso Alcatraz. Li ti ena 33 blesir resan lor so lekor. Foto tire par fotograf lapolis montre Kaya alonze lor so vant, figir pe get anba. Disan sorti so nene, selman, drolman monte ziska so zorey; e drolman osi, ena mark kot laport metal finn kwins so de lipye kan kikenn ti ferm laport la lor zot.

Bizin Laverite lor Lamor Kaya

Manb LALIT finn swiv tu ka otur lamor Kaya, pandan dezane. Me, nu met lor rikord ki zame pa finn ena enn Komisyon Danket lor kimanyer li finn mor avek disan al kont gravite, e kimanyer li finn mor avek mark laport lor so 2 pla-lipye. Kisannla finn tuy Kaya? So Madam Vev, Veronique Topize, zame pa finn regayn linz ki li ti mete dan kaso. Omwin Leta finn, apre purswit dan Lakur, konsed responsabilite anform akord enn dedomazman ar so Madam Vev. Me, laverite lor Kaya so lamor pankor etabli. Li pa tro tar pu nom enn Komisyon Danket.

Zordi, 20 an apre, LALIT rann omaz a Kaya pu so kreativite mizikal. Nu osi rann omaz a Kaya pu so kuraz pu dir polisye ki finn vinn Beau Songes, kot li reste, pu pran lanket ar li, ki, pandan konser, li ti efektivman fim mas. Li finn koz laverite. Li finn dibut pu enn koz. Dayer, depi kumansman bann lane 1980, LALIT finn alatet muvman, ki asterla finn zeneralize, pu dekriminaliz itilizasyon gandy.

Nu truv zordi li enn moman pu re-get, avek rekil, sa sulevman popiler kont vyolans polisyer ki ti swiv lamor Kaya. Kumsa nu kapav, antan ki enn sosyete, tir leson ki pu itil pu zordi. Kumsa nu kapav get laverite an-fas.

Kifer ti ena enn sulevman kumsa? Ti ena 2 rezon prinsipal.

1. Sa vyolans polisyer kont enn poet-mizisyen osi popiler e osi zanti ki Kaya, finn vinn eklat enn laraz deza existan anba-anba parmi lamas dimunn partu dan Moris *kont vyolans polisyer*. Polisye ki fer lanket regilyerman infliz vyolans lor dimunn dan klas travayer.

Lakoler la, li pa kont tu seksyon lapolis, me li sirtu kont bate ek tortir par bann polisye ansarz fer lanket. Dayer LALIT finn deza sa lepok la pe bizin gard enn “Rezis lor Lamor dan Kaso”.

2. Ariv Fevriye 1999, neo-liberalism ki lanse 1991-95 finn deza kumans detrir buku anplwa. *All Workers' Conference*, ki ti'nn regroup tu sindika dan pei ansam avek *Ledikasyon pu Travayer* apartir 1996, ti'nn reysi kal privatizasyon e limit lisansiman dan sektor piblik inpe, me ariv 1999, sa fron komin la ti kolaps. Alor, ti ena buku kartye partu dan Moris kot lisansiman, fermtir lizinn, fermtir DWC ek CHA, konpresyon servis sivil, ti pe kree somaz alarman. Tu dimunn ti kone ki Tablisman pe viz lisansye preske tu artizan, tu laburer, ferm tu sa plas travay, e kontiyn gard kontrol monopol lor totalite bon later agrikol. Avek fermtir CHA, problem lozman ti grav. Muvman Lakaz ti pe organiz dimunn. Guvernman ti'nn buldoz lakaz dimunn an 1998, e sa ti provok enn gran lemet Camp Chapelon. Alor, ti ena enn laraz kont lekonomi kapitalist an zeneral. Ti pe ena sulevman lokalize inpe partu dan Moris sa lepok la.

Sa vedir sulevman la, lemet 1999, pa ti *kominal*.

Derulman Lemet

Derulman lemet explik seki ti arive, e kimanyer ena dimunn fer erer, truv li kominal.

Faz I: Kont Lapolis

Sulevman kont Lapolits: Ti ena enn-de zur kot lamas dimunn finn met barikad lor lari partu

dan Moris – lavil kuma vilaz – e finn atak sirtu stasyon lapolis. Kot pa gayn stasyon pre, lamas dimunn ti viz lezot batiman ubyin veykil Guvernman. Sa ti inplik zom ek garson sirtu.

Faz II: Piyaz

Kan lapolis sufer enn defet fas-a sa latak la – avek 9 stasyon lapolis demoli, kan tink blinde SMF bizin vire, return kazern GRNW, kan lamas dimunn finn uver Prizon kot Borstal, dan enn sosyete deklas, ki arive? Si pena lorganizasyon politik seryer, seki arive, se seki finn arive.

Dabor, enn-de zom kas kadna magazin, supermarket, godam.

Enn lot bann dimunn, sirtu fam ek zanfana, fer piyaz dan magazin, supermarket, godam. Plitar, piyaz lor gran lesel par proprieter kamyon kumans. Pu kuver tras, ena piromann met dife.

Faz III – Reaksyon par Leta-Komersan:

Kan Leta pa pe kapav kontrol sityasyon, li servi bann geng liye avek komersan. Ki zot finn fer? Zot al ek lans-flam, met dife dan lakaz dimunn dan 2 site dan Goodlands ek Triolet – dan landrwa swazire pu fer krwar sa li kont-atak kominal, enn kominote kont lot. Sa ki ti kominal. Li ti enn abominasyon kominal.

E kan lamas dimunn truv sa menas enn bagar kominal, zot tutswit retir zot depi sulevman la.

Alor, fode nu realize ki sulevman limem li pa ti kominal.

Ena tu kalite intelektuel ek akademik, ki pa konn realite alabaz, ki donn enn interpretasyon kominal pu tu realite Moris. kominal, inklir sulevman Fevriye 1999.

Lezot lamor

An Fevriye 1999 pandan sulevman-mem, ti ena ankor trwa dimunn ki finn truv lamor kud bal lapolis. Zordi enn

moman rann omaz a zot osi: Neermal Ghoostia ek Michel Laurent ki ti mor pandan manifestasyon kot stasyon lapolis Bambous; Berger Agathe ki mor lor barikad dan Roche Bois.

Alor, lesan se lamor Kaya, a lepok, ti vinn dan moman kot somaz ti kumans vinn grav, kot britalite polisyer ti deza pe provok lakoler. Zordi, nu dan mem sityasyon.

Ala, enn-de liv ki nu propoz dimunn lir pu konn laverite lor sulevman Fevriye 1999, e pu gayn enn perspektiv baze lor laverite:

*Lindsey Collen
pu LALIT,
18 Fevriye, 2019.*

Liv lor Kaya ek lor Sulevman 99

Ala enn lalis liv inportan lor sulevman Fevriye 1999.

Pibliye par LALIT

Lemet apre Lamor Kaya

News & Views, Revi LALIT
Spesyal lor Sulevman kont
Leta an 1999.

Pibliye an 1,000 kopi,

*Riots can bring Progress for
Working People.*

Analysis of uprisings of 1937,
1943, 1971, 1975, 1979, 1999
(1,000 kopi)

*The Matadeen Report and
Human Rights.*

A critique of the Matadeen
Report by LALIT.

Pibliye par Justice ek MLF

*Kaya's Death: The Medical
Evidence* by Ram Seegobin,
2005 (2,000 copies)
republished 2006.

*Kaya's Death: Law Keepers &
Hypocrites* by J-Claude Bibi
2005 (2,000 copies)
republished 2006.

Pibliye par LPT

40 Poet,
2008. Liv par 40 diferan poet
an Kreol. Dedye a Kaya.
So "Sant Lamur" pibliye ladan.

TRAVAY KIRATER EMMANUEL RICHON

Expo ki Selebre Lavi Kaya

Mize Blue Penny ena enn expozisyon lor Kaya ki byin vo lapenn vizite. Expo la rann omaz *lavi* Kaya.

Lavi Kaya

Sa kalite omaz la, li byin inportan parski buku dimunn ena tandans asosye Kaya selman ar sulevman apre ki li fini truv lamor vyolan dan Alkatraz.

Alor, li inportan pu rapel lavi Kaya. Sa expozisyon la, li selebre Kaya kuma dimunn, kuma kamarad, kuma mari pu Veronique, kuma per-defami, kuma mizisyin or-per, kuma artis popiler ki finn zwe ansam ar buku mizisyin, kuma enn dimunn ki enn lepok ti dan Rasta, kuma enn dimunn ki fer imans laful deplase pu ekut so lamizik.

Milti-Medya

Expozisyon la milti-medya, dan sans ki ena fim, ena tablo extra-ordiner par Karo (Caroline Mandron) Kaya e osi lor tu mizisyin dan lemond Rasta,

ena text sante, ena foto, ena kupir zurnal, ena liv, ek ena skilptir Kaya. Anzeneral, li enn expozisyon vivan, vivas-mem, avek kuler for – ruz, ver, zonn.

Expo li pu uver 10:00 er ziska 4:00 sis zur lasemenn ziska Samdi 30 Mars. Li kot Caudan Waterfront. Dabor, kan u rantre, kuma so Mm. Vev Veronique Topize dir, u truv linz Kaya pe get u, ondire Kaya pe swet u labyinveni. Li inportan pu azute, expo la gratis.

Nu mansyonnn linportans ki Expo la gratis parski pur lemoman ena buku dimunn ki lev larzan, e sartin mem fer larzan, atraver nom Kaya. Kan an-realite, Kaya ti enn dimunn sinp. Kan li mor, li ti pe res dan enn lakaz tol letaz, ki li ti lwe. So lakaz ti Beaux Songes, dan enn trankilite, enn sinplisite extra-ordiner -- byin lwin depi komersyalizasyon extrem dan lekel buku lamizik pe prodir zordizur.

LC

Tab Rond lor Text Kaya

Ti ena enn Tab Rond organize par *Creole Speaking Union* lor text Kaya dan Minisipalite Port Louis le 21 Fevriye. Li ti anmemtan enn komemorasyon Kaya, anmemtan enn selebrasyon Zurne Mondyal Lang Maternel. Lasal Konsey ti ranpli.

Marjorie Barbe Munien ti truv, kan li etidye maniskri Kaya, ki ena enn evolisyon interesan pandan kreasyon bann text pu sante. Lexanp li ti site ti "Sime Lalimyer" ki nu tu asosye avek Kaya, ti "Sime Lamizer" dan enn versyon pli boner pandan prosesis kreasyon. Kan nu konn sa, sa li ekler nu sime ankor.

Veronique Topize, madam vev Kaya, ti pran laparol lor kimanyer Kaya ti travay buku lor so bann text, ki ti liye ar so lavi tulezur.

Emmanuel Richon ti fer plizir pwin: ki seggae ti form parti enn kuran mondial (jazz, blues, reggae) ki sorti lesklavaz; ki text sante enn form langaz byin avanse; ki enn sante li enn kado parfwa a-vi pu buku dimunn; enn santer kapav mark enn lepok plis ki enn premye minis.

Lordmer Laurent ek Minis Roopun ti pran laparol, e ti koz byin.

Arnaud Carpooran ti pran enn pozisyon pli extrem ankor lor eple. Li dir vomye dimunn pa ekrir ditu ki zot ekrir andeor lortograf Leta, setadir lortograf so diksyoner. Anfet, dapre LALIT, li ena enn konfli dintere lor sa size la lortograf la.

Ler inn vini pu Pans Moris san Kann, san Disik

Sa lartik la, plis 2 lartik apre, zot montre fayit
dan trwa sekter konsidere kuma “pilye” lekonomi Moris.

Ena kriz dan kann-disik kot tablisman monopoliz later
me purtan detrir lanplwa, e viv par sibsidi malgre li enn kanar bwate.

Ena kriz dan tekstil avek fermtir Palmar kuma sinyal.

Ena kriz dan lindistri turist, avek Air Mauritius an deklin.

Kriz dan lindistri sikriyer ki deza ti grav pe kontinye agrave. Me, Lalyans dan Gvernman pe kontiyn sibvansyon sa sekter la. Tu parti politik dan Lopoziyon pe fer apel pu plis sibsidi ankor. Zis LALIT ki pe dir ler grav. Pena lavenir dan disik ek kann kuma nu ti dir dan nu kanpayn pu diversifye lekonomi an 1984 “Disik ki Lavenir?”

Patron mem trakase

Aster patron tablisman mem pe avwe ki pena lavenir dan disik ek kann.

Medine aplay pu fermtir

Medine, finn aplay ar Gvernman pu permi pu ferm so mulin. Gvernman pu donn so repons lafin Mars. Alor lor 4 mulin disik, zis 3 mulin pu reste, Alteo, Omniscane ek Terra. Ena koze ki komkwa Terra usi an difikilte. Travayer pu lisansye. Malgre VRS ek Blue Print pu travayer lisansye, fermtir mulin Medine pu ule dir destriksyon plas travay. Tablisman Medine pe truve li pena lavenir dan disik. Li pe prefer diversifye, servi terin agrikol dan imobilye ek kampus liniversite prive.

M. Arnaud Lagesse, Zedi 14 Fevriye 2019 kan li pe prezant so bilan finansye Ziyet-Desam 2018, dir “*Je suis assez inquiet sur le devenir de la filière cannière à l’île Maurice*”. M. Arnaud Lagesse, CEO grup IBL dan lekel ena tablisman Alteo, dir li trakase! Li remersi gvernman pu so led a “ti planter”, anfet li ti bizin dir “planter”*. Me li dir ki gvernman fode pa bliye

«industries qui doivent fonctionner». Li dir ki san sibsidi ek sutyin gvernman pu “*réorganiser la filière cannière, on risque de ne plus compter dessus à moyen terme*”. (Ion News 15 Fevriye 2019)

Patron Alteo Trakase

Alteo ek M. Lagesse ena rezon pu finalman kumans trakase! Tablisman finn antrenn pei dan tru parski zot pa finn ena vizyon pu truv pli divan ki zot nene. Alteo pli gro tablisman dan Moris pe dir nu ki avek degradingolad pri disik, sa lindistri la pena lavenir. Kifer tablisman pa kapav pans pu diversifye? Kifer gvernman apre gvernman swiv plan tablisman?

Olye get lavenir andeor kann ek disik, nu truve ki sa lane la, Moris pe inport 40,000 tonn disik ruz

depi Brezil pu rafine dan mulin disik Moris. Depi 2011, Moris inport 40,000 a 50,000 tonn disik ruz pu rafine e pu prodwir disik spesyal. Instalasyon vrak ki ti fer pu export disik pe bizin turn an lanver pu fer disik rant Moris sa ku la! Sa zis pu fer rafinnri tablisman marse.

Li enn sekter ki nepli kree lanplwa, nepli amenn gro reset an deviz etranzer e nepli prodir reveni tax pu Leta. Okontrer, Gvernman pe servi larzan piblik pu dedwann sa sekter ki dan leral.

Ki li gvernman, ki li lopoziyon, zot ankor tase dan kann ek disik parey kuma patron tablisman. Inn ler pu reflesi lor Moris-san-kann-ek-disik.

BK

Kriz dan Zonn Frans Textil

Zanye sa lane, patron CMT, M. Francois Woo anons ki li pe delokalize ek 5,000 plas travay menase. Li ti fer sa lanons la pandan ki Prezidan Mozambique, M. Felipe Jacinto Nyusi ti pe vizit so lizinn. CMT anplway 10,000 travayer dan Moris ek li pli gro lizinn textil dan Moris.

Enn semenn apre, le 8 Febriye 2019, tann dir lisansiman pe pez lor 1,300 travayer kan Palmar Ltee inn al su “receivership”. Dapre Minis Travay, Soodesh Callichurn, ena 904 travayer Morisyin ek 356 travayer lot pei. Ena travayer ena 35 an servis setadir inn travay dan sa lizinn depi so kreasyon an 1980. Lor websayt Palmar Ltee, li dir li ena 1,600 travayer.

Lizinn Palmar Ltee li truv dan zonn indistriyel Mon Loisir, Rivière-du-Rempart. Palmar Ltee ena ankor de lizinn dan Flak. Konpayni Palmar Ltee li pu lafami Lagesse ek M. Thierry Lagesse ki pli gro aksyoner.

Minis dir li etone e li pa konpran kimanyer sa konpayni la

inn akimil enn det Rs 600 milyon avek Labank MCB.

Aster fin ena lanons ki Palmar Ltee pe definitivman ferme. E li fin ferm laport. Travayer lor pave.

Selon Minis Travay, li pa enn siyn ki sityasyon textil dan Moris an kriz. Li byin grav pu enn Minis dir sa kan 1,300 travayer lor pave ek M. Francois Woo inn anons delokazasyon CMT e destriksyon ankor 5,000 plas travay dan sa sektor la.

Avek insertitid otur Brexit, lager komersyal deklanse par Prezidan USA Trump kont Lasinn, menas resesyon onivo mondyal, frazilite sektor zonn frans textil inn vinn evidan. Ki pu ariv tu sa bann PME? Ki sityasyon anplwa pu ete? Solisyon patron li pran travayer lot pei, ki pena lavwa politik, delokalizasyon lizinn pu al sir-explwat travayer dan lezot pei pa pe adres veritab kriz dan lekonomi Moris. Kimanyer pu pans enn lekonomi ki lor enn baz solid? Enn lekonomi alternativ. Sa defi ki ena divan nu.

BK

Ler pu Chalennj Sistem Ekonomik

Nu fin truv fayit parti politik tradisyonel pu kree enn lekonomi alternativ a disik, textil ek turism kan zot byin kone ki sa 3 sektor la ti pe al an kriz.

50 an apre Lindepandans, tu bann parti tradisyonel, Travayis, PMSD, MMM ek MSM fin swa dan Guvernman, swa dan Lopozisyon Parlamter, zot tu ena mem kalite politik ekonomik. Enn politik ekonomik ki viz pu shifte fardo kriz lor ledo travayer ek dimunn mizer, enn politik ekonomik ki pa pran kont nesessite de baz dimunn: travay-lakaz-sekirite alimenter pu tu.

Pandan plis ki 50 an depi Lindepandans, diferan parti politik o-puvwar, dan Guvernman, fin aplik enn politik ekonomik ki fye lor bann sektor frazil ki pena lavenir. Kan sa bann sektor lekonomi ankriz, anplas ena enn re-santraz ekonomik ki dan lintere lamas dimunn ek travayer, nu truv ki Guvernman kontiye avek mem stil devlopman. Bann nuvo sektor fin devlope kuma ITC, servis BPO, sektor Finansye ki tuzur infeode a inperyalism. Lekonomi inn res kolonize.

Onivo LALIT depi lane 1984, e mem avan sa, nu ti fini truv danze ki kontiyn gard nu depandans lor disik, lor exportasyon ki baze lor mindev bonmarse stil zonn frans, devlopman lindistri turism odetriman investisman dan enn veritab lindistri lapes. Nu fin fer kanpayn lor *Disik: ki Lavenir?* Nu sel lafors politik ki fin tultan remet an kekyon stratezi ekonomik ki baze lor Disik, Zonn Frans ek Turism, trwa sektor ki frazil.

Avek lansman nu *Program Pu Enn Lekonomi Alternativ* 2005, LALIT kontiye sa kanpayn mobilizasyon e konsyantizasyon lor baz nu program. Patron disik ankor pe gard kontrol lor plis ki 50,000 hektar later, e li pe persiste avek plantasyon kann

TURISM AN KRIZ

Enn lot pilye lekonomi Moris an kriz. Det sektor lotel vizavi labank komersyal lafin 2018 li estime a Rs 37.6 milyar.

Beachcomber, dan grup New Mauritius Hotels Limited (NMH), pli gro konpayni dan sektor lotelri pe anons enn bes dan profi dan so dernye rapor finansye. Lor la, limem ena pli gro det avek labank. Dapre MCB Focus publiye le 7 Febriye 2019, nonb turist ki pe vinn Moris par avyon pe diminye mem si nonb turist krwazyer inn ogmante. Turist ki vinn par krwazyer pa res dan lotel seki fer to okipasyon bann lotel an zeneral bese. MCB Focus predir ki reset dan sa sektor la pu kontiye bese aköz puvwar dasa bann pei tradisyonel kot turist sorti pe diminye, insertitid otur Brexit e lezot destinasyon ki an konkirans avek Moris.

Azute ar sa ena sityasyon Air Mauritius, ki enn gran transporter turist ver Moris, inn deklar lapert Rs 1 milyard pu lane 2017-2018. Kan turist par avyon diminye, li afekte reset Air Mauritius. Si li forse diminye u kup bann vol pu diminye so lapert, sa diminye nonb turist ki vinn Moris. Aksidan enn avyon Air Mauritius lor tarmak dan Lafrans pu imobliz enn avyon dan so laflot pu 1 mwa. Sel solisyon ki PMSD truve se privatizasyon.

avek prodiksyon disik, bagas pu kuran, ek etanol, inport disik pu rul so rafinnri. Me, malgre sa, patron tablisman ankor monopoliz e kontrol enn imans siperfisi later ki okipe par kiltir kann, lotel, terin golf, shopping morl, proze imobilye ek *Smart Cities*.

Zordi pa zis LALIT ki pe dir sa. Lezot lavwa kuma MCB Focus, Pierre Dinan, Lindsay Rivière, Rama Sithanen pe kumans trakas lor danze sa stratezi pu pran later agrikol, met vila lor la, vande. Li pa ni devlopman ni investisman, li sinpleman spekilasyon. Investi dan enn vila ki u vande li egal bayant later. Li pa ni investisman, ni li pa kree anplwa dirab ek ni li pa kree prodiksyon lor letan.

Onivo LALIT nu pu kontiyn kanpayn pu ki ena enn devlopman ekonomik ki kree lanplwa dirab pu zenerasyon zordi ek pu fitir zenerasyon. Enn devlopman ekonomik ki repoz lor servi later ek lamer. Later ek lamer bizin servi pu plant manze, pu devlop lindistri lapas ek olye ferm mulin bizin konverti zot a lindistri agro-alimanter, pu prodiksyon, transformasyon ek exportasyon prodwi alimanter pu konsomasyon lokal ek exportasyon pu amenn deviz dan pei. Later usi bizin servi pu asire ki ena lozman pu tu dimunn.

Sirtu, li promuvwar enn kalite politik ki remet an-kestyon propriete later.

Later ek lamer ti bizin su kontrol demokratik lamas dimunn!

Fas a sa klas kapitalist ki pe kontiyn amenn larwinn partu dan lemond ek isi dan Moris, ler inn arive pu nu batir politikman pu nu ranvers li.

Nu pe kontinye travay pu ki stratezi ekonomik ek nu platform pu enn lekonomi alternativ vinn santral lor azanda dan sa lane pre-elektoral.

BK

* Remarke ki Patron Alteo fer krwar ki pe sibvansyon "ti planter", me sibsid guvernan a planter pe anfet al, an gran parti, ar sa 18 tablisman ki tuzur la, mem apre ki zot mulin inn ferme. Nu refer lekter a lartik Revi No 135 paz 11, ki explik sa an detay.

10 Demand lor later ek lamer

Ala enn lalist demand programatik LALIT lor kestyon later-lamer.

1 Jugnauth bizin revok lalwa ki permet tablisman morsle-vann so later Agrikol

Bizin kad legal ki;

(a) Separ later agrikol (ki servi pu prodiksyon) depi marse imobilye.

(b) Anpes vann later Moris ar non-sitwayin

Kan Depite ek Minis Guvernman vinn kot u, poz zot kestyon: "Komye sibsid dan form konsesyon tax Patron Tablisman pe benefisye?" Kan tablisman pe zwenn tase ar disik, fode pa Guvernman permet li dilapid later pei!

* Zordi tablisman nepli pey tax kan li konverti later agrikol pu vila!

* Ni kan li morsle so later

* Tablisman nepli pey sa 11% anrezistremman kan vann later ar milyarder!

* Li nepli mem pey TVA lor materyo konstriksyon pu lakaz pu milyon.

* So konpayni nepli pey inkom tax, kan tablisman pe devaste later pei la. Spekilasyon lor later, li napa devlopman, li napa FDI. Pe kuyonn nu. Pli sinp, Guvernman Jugnauth bizin kareman *aret donn tablisman permi pu konverti later agrikol* an later rezidansyel pu vila. Sa stil "devlopman" li enn form rekolonizasyon, dan lintere Tablisman. Li pa kree anplwa preske ditu.

2 Leta bizin donn konsesyon tax pu patron, ki kree vilaz agrikol-indistriyel integre

Anplas zot swadizan "smart cities" ek vila "IRS", inpoze depi lao, bizin swazir 500 diferan sit, batir 100 lakaz otur 100 arpan later ek otur enn lizinn prezerv/transform prodwi agrikol. Kumsa ena lakaz pu 50,000 fami ki pe res dan sere, ena nuvo vilaz/lavil integre avek lakaz pu dimunn ki pe viv dan insekirite dan "lakaz

zeritye", ubyin pena lakaz ditu, ubyin pe kontiyn viv dan lakaz danzere – aköz lamyant ubyin aköz pena kolonn. Kumsa kree anplwa par milye pu dimunn ki bizin travay; dan karo, dan lizinn, dan marketing. Fe Prof. George Chan, enn Morisyin de renome mondyal, finn montre kimanyer kree laferm ki pa bizin nuvo "intran" – li vreman sutenab. Dan Rodrig, kuma dan lil Moris, kapav fer parey. Dan Agalega, kuma Chagos, parey. Kumsa kree anplwa, mont lakaz.

3 Guvernman bizin obliz tablisman plant antreliyn dan tu so later kann

Jugnauth bizin introdri enn lalwa ki fors tablisman organiz so karo ek so irigasyon, lor enn peryod 7 an, pu ki introdri antreliyn dan tu so later. Alor anmemtan ki pe diversifye ver prodwi agrikol, kapav kontiyn prodri kann, diminye li gradyelman kan nesaser. Sa pu vedir prodiksyon alimanter lor gran lesel. Sa vedir kreasyon anplwa anplas destriksyon anplwa.

4 Avan premye rekolt, tablisman bizin fini batir premye faz lizinn ki pu prezerv-transform prodwi agrikol

Fode Guvernman fors patron tablisman konstrir premye faz lizinn pu prezerv manze ki plante dan tu antreliyn lor sak sa ansyin 20enn tablisman la *avan-mem* premye lane rekolt nuvo prodwi alimanter plante antreliyn lor 1/7yem tu later: ennde lizinn kapav fer kanning pu pomdamur, tipwa, gropwa, may – ki plante antreliyn; enn lot kapav fer prodwi desese – kuma pomdeter pu mash; enn lot kapav fer friz-drax, ki vann ser; enn lot kapav fer prodwi avek valer azute (vinnday, kari, ladob dan bokal) setadir kwi dan diferan stil Moris-

RodrigChagos; enn lot fer delwil, par exanp depi pistas ek fler soley ki plante antreliyn; etc. Kumsa pri stabilize, planter asire enn marse lor enn pri garanti. Marketing Bord pu kle ladan. Kumsa kree anplwa.

Kan mulin kuma Medine ek lezot fer aplikasyon pu permi ferme, fode guvernan donn permi konverti mulin disik a lizinn transformasyon prodwi alimenter.

5 Tir tu sa sibsidi lor kann, met lor prodiksyon manze

Lindistri sikriyer pa ti pu existe si Guvernan pa ti met sibsidi pu patron tablisman. Tablisman pe rul a enn lapert. Purtan anmemtan li pe detrir plas travay. Dan enn sel zenerasyon, tablisman finn detrir pre 50,000 anplwa dan karo, dan transportasyon, dan mulin. Abe, Guvernan kontiyn sibvansyon li?

a) MSIRI bizin met lanfaz lor prodwi alimenter.

b) ExSugar Industry Mechanical Pool bizin sanz so misyon, furni masinn pu planter prodwi alimenter.

c) ExSugar Insurance Fund Board bizin sutenir planter prodwi alimenter, pa zis kann.

E, li bizin enn siftaz parey pu tu sa institisyon ki sutenir kann, ki zordi tom su *Mauritius Cane Industry Authority*. Parey kuma Minis Lagrikiltir ti organiz gran gran delegasyon ofisyel al vann disik deor, zordi Guvernan bizin investi dan marketing prodwi alimenter ki finn transforme pu exportasyon. Kumsa kree anplwa.

6 Lapes ek lizinn – gran lesel

Moris 19yem pli gran pei omond. Nu ena 2.4 million kilomet kare lamer ek later. Purtan nu pena enn veritab lindistri lapas. Nu vwazin, Sesel, li ena enn.

Dan lamer Moris, ki bato lapas ki siyonn losean? Bato Koreen, Espanyol, Zapone, Franse, etc. La osi, pu prodwi lamer, bizin ena lizinn, pa zis pu frigorifye pwason, me osi pu met dan bwat, e pu kree valueadded, kuma diferan kalite

kari pwason, vinday pwason, al market li deor. Kumsa kree anplwa.

7 Tusala vedir kreasyon vre anplwa

Tu nu propozisyon viz kreasyon plas travay. Samem refrin inportan: travay agrikol, travay dan lapas, travay dan lizinn, travay akademik ek resers, travay dan transportasyon, travay dan marketing ek dan devlopman prodwi. Kan ena ful anplwa, tu sa bann problem ki finn lev latet aköz somaz e suanplwa – depi ladrog ziska bagar familyal, depi alkolis ziska kokin e brakaz – zot kumans diminje kan ena ful anplwa.

8 Lozman pu tu dimunn

Anplas Guvernan donn Tablisman sibsidi pu li tap enn lamone par vann later pei, bizin servi later pu enn veritab politik lozman. Bizin lakaz pu tu dimunn ki viv dan sere dan lakaz zeritye, e tu dimunn ki pena lakaz. Zordi ena tuzur dimunn pe viv dan **lakaz lamyant** dan 59 diferan site ki Guvernan finn vann ar zot. Setadir li finn vann enn lakaz defektif, e lerla bizin 2 gran manifestasyon Port-Louis avan li anonse li pu koriz sa. Site Richelieu ena lakaz san kolonn ki Guvernan inn vann ar dimunn. Guvernan pena mem enn proze lozman dirzans pu sa. Later tablisman bizin servi pu lozman.

9 Sekirite Alimenter

Ena buku danze lager ek problem klimatik dan 21yem Syek. Alor, bizin ena prodiksyon e prezervasyon manze pu ki pei la ena sekirite alimenter. Sa li enn priorite absolü. Bizin fer li gran lesel. Bizin servi later tablisman pu fer sa. Bizin Moris vinn enn model prodiksyon alimenter san pestisid, erbisid ni intran simik.

10 Deviz Neseser

Prodiksyon manze bizin lor gran lesel pu ki ena exportasyon pu gayn deviz pu kuver inportasyon ki Moris bizin.

Sa 10 demand ki nu finn epdeyt,

form parti enn trak ki parti LALIT ti distribye avan prezantasyon bidze lane dernyer. Nu bann demand ti pe fer sirtu dan kontex kriz grav lindistri sikriyer e li ti axe lor itilizasyon later ek lamer pu asire ki ena kreasyon lanplwa, konstriksyon lozman ek asir sekirite alimenter. Enn banane apre, nu konstate ki ena buku krint depi mem plizyer ekonomist tradisyonel lor direksyon ki guvernan pe persiste avek stratezi devlopman ekonomik ki profit kapital finansye ek spekulatif.

Sa 10 demand la ankor valab zordi e li plis ki nesaser pu nu kontiyn mobilizasyon puki aret bayant ek betonn later agrikol, pu kreasyon lanplwa dan sekter prodiksyon e pu konstriksyon lozman sosyal.

RK

MCB truv lanpler kriz

Grup MCB finn fek pibliye enn Rapor ki li finn komandite depi enn konpayni Franse “*Utopies*” apel “*Lokal is Beautiful*”. Sa Rapor la, mem si so propozisyon li lekotrer pu LALIT, li fer konsta byin similer avek seki LALIT pe dir depi buku lane: li rekonet ki ena kriz ekonomik, li rekonet lekonomi isi pa solid e li rekonet ki ena grav problem ekolojik avek resofman planet. Rapor la expoz problem grav dan lekonomi:

- 1) Pena ase prodiksyon lokal, mem ki ena buku laparans “investisman” depi lot pei (tu dimunn kone laplipar ladan pe rant dan biznes imobilye);
- 2) 59% GDP pe al dan inportasyon;
- 3) Inegalite deklas pe ogmante;
- 4) Lekonomi li tuzur depandan lor lenerzi ki polye lanvironnman (*carbon-based*).

- 5) Laplipar matyer premyer inporte, mem ki ena buku rezurs dan pei.

Me, mem si li rekonet tusala, solisyon ki li propoze, se enn “solisyon” reaksyoner. Zot pe tuzur defann lindistri kanyer, e pe rod sutyin pu disik spesyal. Zot pa mem truv nesosite prodir pu exportasyon, kan pe diversifye. Natirelman, zot pa pe propoz enn kontrol demokratik lor lekonomi.

Jabaljas ek Bulbak

Jabaljas: Dir mwa enn ku, Bulbak. Eski li vre ki Trump so slogan dan eleksyon prezidansyel ti “Drain the Swamp”?

Bulbak: To ena parfetman rezon: kumsa mem li finn geyn eleksyon. Li ti promet pu netway Washington de tu sa puritir e koripsyon ki finn akimile laba.

Jabaljas: To ule dir inpe kuma Lalyans Lepep ti promet pu netway puritir e koripsyon Navin?

Bulbak: Exakteman mem zafer: to truve sa li enn slogan ki trape partu dan lemond.

Jabaljas: Abe mo tann dir ena tu kalite lanket ki pe fer lor Trump: on-dire asterla bann la pe rod netoy limem.

Bulbak: Li paret ki limem zame finn tro prop: depi lepok li ti dan biznes imobilye, pandan kanpayn elektoral, ek mem kan li finn pret serman kuma Prezidan.

Jabaljas: Expalik mwa enn ku dan ki fason Trump limem pa ti tro prop.

Bulbak: Ena par santenn lexanp, Jabaljas. Mo sit twa enn : kuma li vinn Prezidan, premye zafer li fer se nom so garson, so tifi, ek so zann dan bann pozisyon inportan dan guvernnan.

Jabaljas: Inpe kuma isi nuvo minis guvernnan Lepep ti nom zot ti-kopinn, fami ek azan inpe partu.

Bulbak: To pa ti tande ki Minis Gayan ti dir: “Guvernnan se guvernnan, ek Guvernnan deside”.

Jabaljas: Etar: li dir sa kri-kri kumsa. Pa mank tupe sa Gayan la.

Bulbak: An zeneral, Jabaljas, sa guvernnan Lepep la finn montre ki li guvernnan plis san prinsip ki zame nu finn ena.

Jabaljas: Alor avan dernye eleksyon zeneral, kan Lalyans Lepep ti pe kritik ansyen guvernnan Ramgoolam, li ti ondire “labu pe monk lamar”.

Bulbak: Mo truve to konpran bann zafer byen vit asterla, Jabaljas. Kitfwa to ti bizin met dibut enn nuvo parti politik pu rant dan prosen kanpayn elektoral.

Jabaljas: Sa mem mo pa kontan ar twa: tultan to pe rod fer mwa pas pu bufon.

Bulbak: Pa ditu, Jabaljas. Dan enn demokrasi, nimport ki gopya kapav vinn depite ek mem premye minis: get seki nu ena asterla.

Jabaljas: Wi, me mwa mo pa met kravet ek konn lager an angle. Bon ase badinaz: ena enn lot zafer mo finn anvi dimann twa, antan ki Misye Konntu.

Bulbak: To truve: to konn fer futan, tu. Vremem to ti kapav vinn depite.

Jabaljas: Talerla to ti pe koz “labu monk lamar”: sa finn fer mwa pans enn zafer: “lamar”, pa enn espes marekaz, sa?

Bulbak: Absoliman, Jabaljas.

Jabaljas: Kan mo finn get dan diksyoner ki ete sa “swamp” ki Trump ti pe koze, zot dir sa enn espes marekaz . Alor Trump finn gayn so eleksyon ek sa slogan pu drenn marekaz.

Bulbak: Sa enn fason pu analiz rezilta eleksyon prezidansyel dan Lamerik. Me ena dimunn pu dir ki ena lezot fakter ki ti inflians sa eleksyon la.

Jabaljas: Abe si Trump finn gayn vot kan li finn promet pu eliminann marekaz, ki manyer ena serten parti politik isi dan Moris, ki zot slogan se “Pa Tus Nu Marekaz”?

Bulbak: La mo pena enn repons pu twa, Jabaljas. Malgre ki to panse mo enn Misye Konntu! Me, mo kapav dir twa, sel repons Guvernnan Pravind Jugnauth pu sa manifestasyon “Pa Tus Nu Marekaz”, se represyon, tuzur represyon.

Kabine Minis Sanze 9 fwa

Kan LALIT finn mintenir ki Guvernman Lepep inkoeran,
nu pa ti pe exazere. Get laliist diferan
Kabine Minis dan kat an.

Depi 2015 LALIT pe dir ki Guvernman MSM-ML li pu instab. Zot pena program, ni plan ekonomik, ni vizyon. Zot sel program sete pu debulonn rezim Ramgoolam.

Byin vit nu finn truve kimanyer Lalyans Lepep (MSM-ML-PMSD) finn kumans dezintegre. PMSD finn kit guvernman e finn ena enn seri demisyon ek rekonpozisyon. Par exanp kabine Minis finn rekonpoze 9 fwa.

1) Zin 2015 - Pravind Jugnauth, Minis Kominikasyon, Teknolozi, Inovasyon demisyone kuma Minis apre ki Lakur Intermedyer finn truv li kupab dan ka Medpoint. Demisyon Pravind Jugnauth ti arive zis apre ki Lalyans Lepep finn raffe tu syez dan eleksyon Minisipal.

2) Mars 2016 - Raj Dayal demisyone kuma Minis Lanvironnman apre ki Lakur finn purswiv li pu koripsyon su lalwa POCA. Li akize pu solisit larzan pu “bal kuler” pu fet Holi depi

enn biznesmenn, Saheed Nawab ‘Patrick’ Soobhany, anretur pu enn permi EIA pu enn proze imobilye dan Gros Cailloux.

3) Avril 2016 - Vishnu Lutchmee-naraidoo kit so pos Minis Finans dan siyaz zafer Euro-loan kot li ti inplike dan spekilasyon lor lavant lor. Li degrade, e pran pos Minis Zafer Etranzer.

4) Me 2016 - Pravind Jugnauth return dan Kabine Minis kuma Minis Finans, apre ki li finn gayn so lapel divan Lakur Siprem dan ka Medpoint.

5) Desam 2016 - PMSD kit Guvernman. Rezon ofisyel ki Xavier Duval ti done seki desizyon Guvernman pu al delavan avek vot *Prosecution Commission Bill* pu diminye lindepandans DPP. Me Xavier Duval ti pe osi pozisyonn li kuma fitir Premye Minis e sa ti pe kree friksyon dan Lalyans Lepep. Apre depar PMSD, Aneerood Jugnauth nom Ivan Collendavelloo pu ranplas Xavier Duval kuma Premye Minis

Adzwini, Prithvirajsing Roopun kuma Minis Lar ek Kiltir, Etienne Sinatambou Minis Lanvironnman, ek Fazila Jeewa-Daureeawoo Minis Jennder.

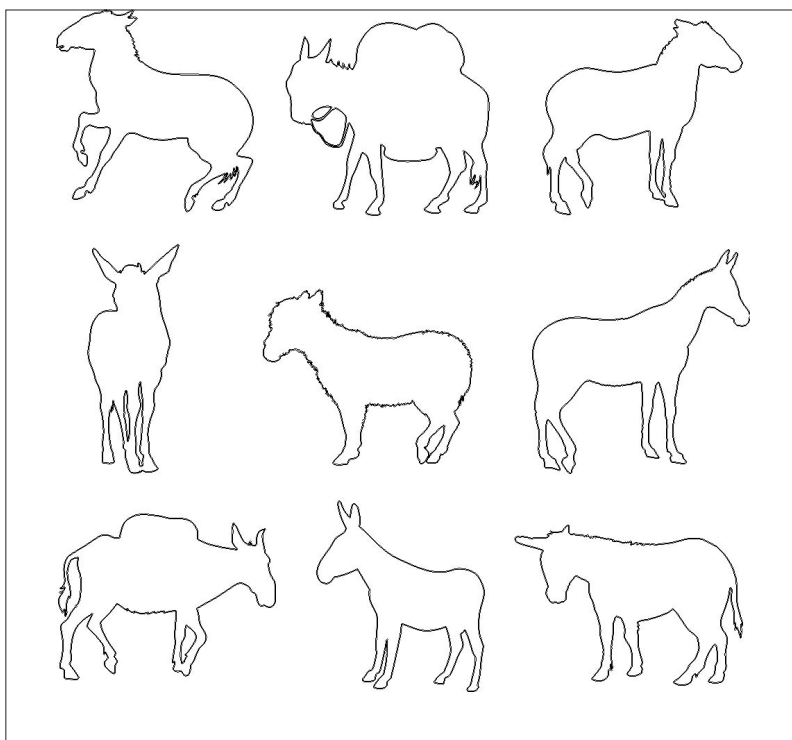
6) Zanvye 2017- pasasyon puvwar ant SAJ ek Pravind Jugnauth. Roshni Bhadain absan dan seremoni investitir Pravind Jugnauth kuma Premye Minis. Li demisyone kuma Minis Servis Finansye ek *Good Governance*. Sudhir Seesungkur ranplas li kuma Minis.

7) Septam 2017 - Ravi Yerrigadoo, Attorney General, bizin kit guvernman apre skandal “dobi deklas”. Hussein Abdool Rahim, enn paryer profesyonel ti akiz li dan ka blansiman larzan otur enn tranzaksyon beting. Maneesh Gobin vinn nuvo Minis Lazistis.

8) Novam 2017 - Minis Soodhun bizin demisyone kuma Vis Premye Minis ek Minis Lozman apre ki enn video finn expoz komanter kominal li finn fer dan biro Minister Lozman. Remaniman dan Guvernman: Fazila Jeewa-Daureeawoo nome nuvo Vis Premye Minis. Roubina Jadoo vinn Minis Jennder ek Lafami.

9) Ziyet 2018 - Roubina Jadoo demisyone kuma Minis apre piblikasyon Rapor Lam Shang Leen finn sit vizit li finn fer dan prizon antan ki avoka pu zwenn plizir trafikan ladrog, parmi ena ki pa so kliyan. Sanjeev Teeluckdharry ki li osi so nom site dan sa Rapor la pu so kontak ar trafikan ladrog dan prizon, demisyone kuma Depyuti Spiker e li ranplase par Bobby Hureeram.

Dan lepase zame nu pa finn truv enn Guvernman sitan sakuye par demisyon alafil kumsa.

SWIT-A 2 GRAN MANIFESTASYON LOR LAKAZ LAMYANT LALIT REVANDIK ENN KOMINIKE OFISYEL GUVERNMAN PU ANONS SO PLAN

Li finn pran enn mobilizasyon dan 50 landrwa plis de gran manifestasyon dan lari Port Louis, kot par santenn fami finn ekrire let individyel a Premye Minis, pu ki Guvernman alafin kumans anonse ki li pe pran so responsabilite lor keston lakaz lamyant.

Ki li finn fer? Apre 2yem manifestasyon, Guvernman ti dir an-piblik ki sak fami ki res dan lakaz lamyant bizin al met enn konplint dan *Citizens' Support Unit*. Swit-a sa, li finn donn lord pu sak CAB (Citizens' Advice Bureau) fer enn serve. Diferan Minis finn dir ena enn "plan" asterla, e finn dir ena enn "solisyon" asterla. Anfet, dimunn dan diferan landrwa pe dir ki, seki kuver par NEF (*National Empowerment Foundation*) akot zot dan *Social Register of Mauritius* pe gayn sertin lof. Me, sa li byin tigit dimunn. Ena osi dimunn ki pe gayn let ubyin korl pu al biro Sekirite Sosyal, kot ena diferan plan pe propoze. Ena dimunn pe gayn let kot finn klas enn randevu pu enn chek-ep lor zot lasante. Tusala swit a let ki 500 dimunn finn avoy Premye Minis.

Me, Guvernman ena enn responsabilite vinn delavan avek enn lanons formel an-piblik lor ki li pe ofer kisannla. Li bizin kler pu tu dimunn. Ala let ki nu finn avoy Premye Minis le 21 Fevriye 2019 pu li klarifye so aksyon.

Dear Sir,

We are writing to you to request that you arrange for Government, preferably the Cabinet, to issue a formal communiqué to explain how the State intends to respond to the on-going crisis of asbestos housing. Ministers have said in public that the Government will be responding with a "plan" after a survey, and it would be very helpful to all those in asbestos housing if this plan were announced formally and publicly.

We request this centralized "Government communiqué" because the issue involves different Ministries, like those of Health, the Environment, Housing and Social Security, as well as different state institutions like NHDC, NEF and NSF.

It is not surprising that many families, not familiar with all the institutions involved, are somewhat confused as to what the "survey" and what Government is planning to do, or already doing.

Thank you for your consideration of this request.

Yours faithfully,

Rada Kistnasamy,
for all the "Joint LALIT Neighbourhood Asbestos Housing Committees"
208 5551, 208 2132.
153 Main Road, GRNW, Port Louis. lalitmail@intnet.mu

cc. Minister of Health
Minister of the Environment
Minister of Social Security
Minister of Housing
NEF
NSF

“Pivo” - Enn nuvo Zuti Politik pu LALIT

Depi Oktob 2018, nu pe devlop enn nuvo konsept, metod ek pratik ki nu finn batiz “reynion pivo”. Posibilite sa travay “pivo” finn pran nesans pandan sa mobilizasyon ver 2 manifestasyon an Ziyet ek Oktob 2018. Demand ti ki Guvernman ranplas lakaz lamyant dan sa 50-enn site, kot anfet nu finn organiz reinyon “*Komite Konzwin LALIT - Abitan Lakaz Lamyant*”. E, sa travay “pivo” la li finn kumans pran form apre dezyem manifestasyon la.

Problem lozman

Sa 2 manifestasyon la, li petet maximem mobilizasyon posib dan sa 50-enn sayt la. Avek sa mobilizasyon la, Guvernman finn bizin rekonet lakaz lamyant li enn problem lasante publik nasyonal. Li finn oblize vinn anonse ki li pu kas lakaz lamyant, e asiste dimunn pu ranplas zot lakaz. Me, li osi vre ki li klerman pa kapav vinn enn priyorite pu Guvernman ranplas lakaz dimunn dan sa lepok neo-liberal kot finn aboli tigit lozman sosyal existan: Anfet 25 an desela, Guvernman Jugnauth-Béranger finn demantel *Central Housing Authority* (CHA) ki ti mont lakaz site pu dimunn ki pa ti ena lozman. Li finn ranplas li par NHDC, enn konpayni ki rule lor baz profi enn kote e seki finn vinn *National Empowerment Fund* (NEF) pu dimunn ki lor Rezis Sosyal (SRM). Ni enn, ni lot, pa anmezir furni lozman pu sa gran proporsyon klas travayer ki travay san sekirite anplwa, san peslip, san rant regilye tule mwa. Problem lozman, asontur, li form parti enn politik zeneral Guvernman apre Guvernman pu permet kapitalist fer seki li anvi dan pei – sa vedit kit dimunn san ni travay ni lozman – e mem al bayant later Moris (later tablistan) ar milyarder depi deor dan proze vila.

Se kont sa politik neoliberal pu lozman, se kont sa politik liberal

tukur, ki tu sa 50-enn *Komite Konzwin* finn tape.

Pu fer plis progre pu ranplas lakaz lamyant, pena lot sime apart enn chalennj anmemtan kont politik *zeneral* neo-liberal.

Alor, nu finn propoz enn pivo depi *Komite Konzwin LALIT-Abitan Lakaz Lamyant* ver 2 travay diferan:

1) Enn kote, etan nu finn reysi fors Guvernman rekonet ki ena enn problem, e li finn:

- Dir sakenn al kot biro CAB pu met enn konplint kot CSU.

- Kumans enn serve tu lakaz lamyant, apartir 2 let ki manifestan ti remet a Guvernman.

- Kumans kas lakaz, anlev pano lamyant, kot dimunn pare pu re-ranze limem.

- Kumans anons kas lakaz, mont lakaz NEF (an-beton) pu dimunn ki kalifye.

- Kumans apel abitan pu chek-ep. Nu pe deklar enn sertin progre finn fer, e asterla sak fami ki res dan lakaz lamyant pe swiv sa sistem ki Guvernman finn uver.

Natirelman, enn-de pli gran problem ki dimunn pe bizin fer fas, li problem “zeritye forse” ki finn amenn enn sityasyon eksplozif pa zis dan lakaz site ki finn vann ar enn gran-dimunn ki fini mor, me dan tu lozman dimunn dan klas travayer, e mem lozman dimunn ki konsider zot-mem klas mwayenn.

2) Lot kote, nu pe invit sa de-trwa dimunn dan sak site ki dakor ar LALIT, pu vinn dan enn reynion kartye ki LALIT pe fer – swa enn brans existan dan ka sertin landrwa, swa enn anbriyon enn fitir striktir parti. Kumsa dan sak landrwa pu ena de-trwa dimunn ki pu petet fer progre lor konpran *kimanyer* li kapav arive ki enn Guvernman kapav inn kit par milye dimunn dan lakaz danzere – lakaz lamyant, par exanp – e li pa finn azir ziska nu fer 2 manifestasyon, e la osi, li lant pu li regle problem la. Sa bann reynion

la pu diskrit politik ek lekonomi anzeneral, depwindevi LALIT, e pu get lozman ek problem kuma progre lor dosye lakaz lamyant kuma enn kanpayn LALIT, akote nu kanpayn lor Diego, lor langaz maternel, e lezot. E sa kanpayn la, li fer parti nu kanpayn pu tu dimunn, inklir dimunn dan sa 50-enn site, gayn drwa kontrol totalite sa gran siperfisi later agrikol Moris – setadir servi li pu kree anplwa tu kalite, pu prodwir pu exportasyon osi byin ki pu konsomasyon lokal, setadir pu deviz, e osi pu lozman pu tu dimunn.

Alor, tu sa 50-enn *Komite Konzwin LALIT-Abitan Landrwa* pe deza fer enn pivo ver sa 2 zafer la, ki anfet liye ansam.

Ki nu ule dir par “pivo”?

Kan dan LALIT, nu pe koz “pivo”, nu pe gete kimanyer pivot depi form organizasyon “*Komite Konzwin LALIT - Abitan*” lor size lakaz lamyant, sanze pu abitan lakaz lamyant okip dosye ki Guvernman finalman pe uver pu sak fami, e anmemtan seki interese, li rant dan enn form organizasyon ki ena kapasite pu amenn sa chalennj politik zeneral ki lakoz problem lozman pu klas travayer.

Li ule dir nu pe kontiye konstrir parti LALIT, me avek enn lapor extra-ordiner. E seki etonan, se dan sak landrwa, ena deza 2-3 dimunn ki sutenir LALIT, ki elekte LALIT, ki defann politik LALIT. E asterla, zot pe rant dan enn striktir. Alor nu pe servi kontak politik ki nu finn gayne atraver *Komite Konzwin*, batir lor la pu kontiyn konstrir LALIT: anterm nu analiz, nu program, nu striktir. E nu explik tu dimunn dan *Komite Konzwin* ki nu pe fer. Zot invite uvertman divan tu dimunn. E nu dir, zot lib pu pa ladan – nu pu gard zot okuran lor zafer ki konsern Lakaz Lamyant.

Ala kimanyer nu pe devlop sa travay “pivo” la.

Depi Muvman Lakaz ziska Komite Konzwin ziska “Pivo”

Travay kote lozman ki nu dan LALIT finn fer avan (15-20 an desela) finn inportan. Li finn donn tu nu militan sa lexpéryans ek sa konfyans pu devlop sa nuvo konsept Komite Konzwin ek apre sa, konsept “pivo”.

Anu get lexanp enn fason nu ti travay avan lor kestyon lozman: *Muvman Lakaz*.

Konsept Muvman Lakaz (1992 – 2017)

Premye ripost apre fermtir CHA ti anfet *Muvman Lakaz*.

Sa muvmán, ki ti gayn so apelasyon *Muvman Lakaz* an-aksyon. Li ti kumanse dan flán montayn otur Port Louis kan guvernmán MSM-MMM 1992 ti ferm CHA. CHA ti ena enn listwar 30 an pase, mont lakaz pu klas travayer, lwe li dan enn ti-lokasyon. Ariv 1992, Guvernmán anmemtan aret mont lakaz, anmemtan aret donn bay pu dimunn mont lakaz lor later piblik e met santans prizon 5 an pu dimunn ki persiste res lor later piblik kan li finn gayn notis pu ale. Li ti mem met ziska 5 an prizon pu dimunn ki ankuraz dimunn okip later piblik. Alor, dimunn ki ti pe res lor Steyt Lennd ti mobilize ansam avek militan LALIT dan buku, buku landrwa, avek 2 bi: pu anpes guvernmán kraz zot lakaz, e pu regulariz zot bay. Nu ti ena grup Muvman Lakaz dan landrwa kuma Terre Rouge, Vallee Pitot, Eid Gah, Larut Militaire, Ste Croix, Pte au Sables, Camp Chapelon, Richelieu, Belle Mare, Plaine Magnien, Souillac, Mahebourg, Anse Jonchee, Curepipe, Rose Hill. Refizye siklonn osi ti organize dan “Muvman Lakaz”.

Ti ena plizyer gran, gran manifestasyon dan lari Port Louis, e lezot aksyon avek buku limazinasyon dan diferan landrwa.

Muvman Lakaz ti met lozman sosyal lor azanda Guvernmán.

Muvman Lakaz finn fer li nepli enn laont pu et enn fami skwater.

Kartye Porlwi apre siklonn 1892

Muvman Lakaz ti fors Guvernmán regulariz buku dimunn ki ti res dan Steytlenn, setadir donn bay.

Anfet *Muvman Lakaz* ti reysi met lor azanda politik nasyonal lefet ki guvemman pe aboli tigit lozman sosyal ki ti ekziste. Li ti osi reysi met lor azanda alepok kimanyer NHDC telman ser ki dimunn pli mizer pa kapav pey sa lakaz la. Guvernmán ti bizin kumans mont lakaz NHDC pu dimunn mizer, lerla pu dimunn “byin mizer”, lerla pu dimunn “byin-byin mizer”. E alepok, guvemman ti mem bizin aboli depo NHDC.

Enn-de aksyon dinamik

Muvman Lakaz

Parmi bann aksyon plis avanse politikman ki *Muvman Lakaz* finn prodwir, ena:

1. Linite dimunn ki ranz lakaz avek seki pena lakaz

Inifikasyon lisansye *Central Housing Authority* (CHA) ek lisansye *Development Works Corporation* (DWC) ansam ar *Muvman Lakaz*. Sa vedir inifye ansam travayer ki pe ranz lakaz pu klas travayer ansam avek dimunn ki pena lakaz. Sa linite la ti kumans arive kan ti organiz enn manifestasyon organize konzwinman par sindika CHA (CHAEU), sindika DWC

(CAWU) ek *Muvman Lakaz* lavey Fet Travay 1994. Muvman sindikal an-antye ti sutenir sa manifestasyon la. Se aksyon kuma sa manifestasyon la ki finn permet posibilite inifikasyon muvmán sindikal an-antye, enn inifikasyon delege sindikal tu sindika pei dan *All Workers Conference* apartir 1996 ziska lane 2000.

2. Defye lalwa e donn Leta iltimatem

“Seremoni sekilye” an 1994 dan Plaine Magnien kan Monper Macca, Swami Krishnanath ek militan *Muvman Lakaz* finn defye lalwa, fer “poz premye poto” e met iltimatem pu ki donn bay fami ki pena lakaz. Sa aksyon la ti arive apre ki Leta finn kraz lakaz 4 fami Plaine Magnien, e apre ki lapolis finn aret Mm Ramdin, enn abitan 73an parmi, aköz li pe res ilegal lor Steytlenn apre ki Leta finn kol enn notis lor so lakaz. Sa ti swiv enn seremoni “met pike” dan Souillac, organize par Monper Macca ansam avek *Muvman Lakaz* kot li ti ansam ar dimunn ki pena lakaz, ki finn vinn lor later piblik akote falez dan Souillac pu zot met pike pu zot lakaz, sinbolikman. Atase Lapres Minister Lozman osi ti prezan e ti asiste sa “seremoni” kot dimunn finn kareman defye lalwa avek santans 5 an pu dimunn okip later piblik uswa insit dimunn pu okip later piblik.

3. Aksyon bar buldozer

Aksyon pu bar buldozer pandan enn zurne antye lor Steyt Lennd Camp Chapelon an 1998 kan *Muvman Lakaz* (abitan ek militan LALIT), fam ek zanfani sirtu, ti fer enn sit-inn divan buldozer pandan enn zurne pu anpes zot kraz lakaz. Lelandime, buldozer finn bizin rantr boner gramatin, avan dimunn reysi mobilize. Dimunn ki zot lakaz finn kase finn bizin kas kadna Sant Sosyal. Kumsa zot finn vinn “refizye”. Sa lalit la pu kontinye apre ki enn parti sa bann refizye ki finn aterir dan lonzer siklonn dan Richelieu pu amenn batay pu guvernan mont lakaz.

4. Aksyon defye iltimatem Leta

Kan sa 100-enn fami ki ti viv dan lonzer Richelieu ti gayn enn iltimatem depi Leta pu “degerpir”, zot finn ansam ar *Muvman Lakaz*, fer rezistans, ziska zot gayn enn kontra kumkwa zot pu gayn enn lakaz dan enn pri zot kapav peye. Sa ti anfet arive.

Remiz an-kestyon

Muvman Lakaz

Nu finn servi sa form lorganizasyon, otur *Muvman Lakaz* ziska 2017 dan Richelieu, kot dimunn ti pe organize pu guvernan ranplas lakaz site danzere, setadir san kolonn, ki finn vande ar enn 15-enn fami dan Richelieu.

An zeneral, sa stratezi otur *Muvman Lakaz*, pandan 25 an,

finn ed LALIT pu nu konpran realite deklas dan enn fason profon partu dan pei kot dimunn ki pena lakaz reste. Nu finn aprann buku depi sa lexperyans la. Se sa konesans realite ki li finn ed nu expoz sa realite ki Leta ti pe refiz gete. Se enn lexperyans ki ti ed nu gayn konfyans met dibut “Komite Konzwin LALIT-Abitan Site Lamyant: an 2018. E se sa 2 lexperyans – *Muvman Lakaz* ek *Komite Konzwin LALIT-abitan* – ki zordi kapav ed nu dan travay “pivo” ver asir kraze-ranz sakenn so lakaz lamyant, e anmemtan amenn enn politik lozman, plis enn politik tukur, ki asire ki dimunn ena travay, lakaz, manze, e asire ki lamas dimunn ena enn kontrol demokratik lor ki anfet fer ar later agrikol Moris. Sa vedir, nu pe chalennj Guvernan. Sa vedir, nu pe chalennj patron tablisman, ki finn met dimunn deor, e pa pe furni ni travay, ni lozman.

Limitasyon

Travay *Muvman Lakaz*, li ti ena limitasyon osi:

Muvman Lakaz finn amenn enn bon travay politik “defansiv” - savedir sey prezerv lozman sosyal dan kad “Welfer Steyt” dan sistem kapitalist. Me apart enn-de exepson, li pa ti vmem met nu dan enn pozisyon kot nu kapav buze ver “lofansiv”, savedir rant dan enn lalit ki al ver chalennj sistem kapitalis pu ranplas li avek enn sistem ki kapav furni lozman

tu dimunn ki pena, setadir enn sistem sosyalist.

Manyer nu finn travay dan *Muvman Lakaz* ti ena enn lot febles. Li pa finn vmem permet dimunn dan problem lozman ki anvi donn kudme dan konstriksyon parti LALIT, donn kudme, nonpli. Pa finn ena enn kurwa pu ki dimunn plis avanse dan *Muvman Lakaz* zwenn brans. LALIT antan ki parti pa ti mem prezan formelman dan *Muvman Lakaz*. Li ti plito “anime par militan LALIT”, pu servi formil lagazet ti servi.

Enn fwa flanbe mobilizasyon fini, pena gran soz finn reste anterm ranforsi LALIT. Me, *Muvman Lakaz* finn kit enn lot leritaz: Buku dimunn, sirtu dan sa bann landrwa la, finn konn lekzistans LALIT; nu finn gard nu kredibilite antan ki parti, e ena enn memwar enn lalit kolektif lor kestyon lozman, mem ziska ler, ki finn reste dan bann sayt *Muvman Lakaz*. Sa li kitsoz ki nu ankor kapav servi zordi kan nu pe devlop nu travay “pivo”. Me, ki kote li ti sorti?

Nesans konsep Komite Konzwin

Nu ti osi organize antan ki *Muvman Lakaz* dan premye faz mobilizasyon pu ranplas lakaz lamyant apartir 2002. Preske tu brans LALIT ti inplike dan sa travay la. Tu apart enn: Brans LALIT Surinam ti fer enn travay diferan. Zot ti met dibut “*Komite Konzwin LALIT - Abitan lakaz lamyant Riambel*” ek mem zafer

pu Bel Ombre ek Riviere des Galets olye anbank dan “Muvman Lakaz”. Alepok, li pa ti kler pu tu militan parti *kifer*. Nu pa ti diskit li an-profonder. Me avek rekil, sa brans la ti ena rezon pu organiz li kumsa, e kapav aster, nu bizin konsyaman konpran kifer. Parski li pa ti zis enn diferans dan kimanyer apel sa travay la, li ti enn *konsept* byin diferan ki zot ti pe rod devlope ki al pli byin avek bi, program ek stratezi LALIT. (Pu konpran plis an-detay kifer, u kapav lir lartik lor diferans ant LALIT ek lezot parti dan sa dosye-la.)

Relasyon kler

Konsep *Komite Konzwin LALIT – Abitan Lakaz Lamyant*, li finn ede pu *rekonet* LALIT antan ki parti, e li anmemtan *rekonet* ki ena buku abitan ki *pa* dan LALIT osi, zot abitan sa Site la. Li anpes ki abitan bizin pretann ki zot “LALIT” pu ki zot dan sa muvmann lor lozman. Ni militan LALIT nu pena pu pretann nu pa-la antan ki “LALIT”, me selman enn lorganizasyon sosyal. Dan kad enn *Komite Konzwin LALIT – Abitan Tel Site*, li vinn posib pu nu antan ki LALIT, explik nu program politik e kimanyer, dan sa lexanp la, li liye avek lakaz lamyant. Nu kapav explike klerman kifer LALIT dan Komite Konzwin.

Gin Programatik

E Komite Konzwin, antan ki metod organize, finn permet nu mazinn sa bann reinyon pivo – amizir abitan plis avanse konvinki par difikilte pu fer Guvernman azir lor enn zafer osi sinp ki lozman toksik, zot konpran program LALIT. E sa bann reinyon pivo la potansyelman kapav ede dan konstriksyon nu parti dan enn fason pli profon ki avan. Osi byin ki ede pu popilariz nu program dan klas travayer amezir travayer plis avanse dakor avek li; popilariz li e anmemtan kontribiye pu devlop li. Lepok *Muvman Lakaz*, ti ena mobilizasyon sirtu dan enn espes “su-proletarya” - dimunn ki pena

anplwa stab, uswa pena rant stab, timarsan, dimunn dan rulman, dimunn byin mizer net. Zordi, se zanfan zuvriye, zanfan laburer, zanfan anplwaye, ki finn rezwenn ran dimunn san mwayin pu ena lakaz. Amezir anplwa stab ek permanan disparet, sa proporsyon klas travayer san lakaz la pe kontiyn ogmante.

Expansyon Striktir

Sa kalite reynion LALIT ki nu apel “pivo” la, li osi uver posibilite pu ekspansyon pa zis dan enn site EDC ubyin ki ena problem lakaz lamyant, me dan rezyon la net ansam ar lezot ki pe koste ar LALIT. Sa prosesis la pe permet kumansman striktir LALIT dan Lenor, kot tultan nu finn ena febles striktirel.

Danplizyer landrwa, nuvo striktir LALIT, li batir an-opozisyon (pli suvan) avek enn trio leta burzwa:

- ONG finanse par CSR patron; ONG – Legliz u lezot grup kominalo-relizye respektif,
- Lezot parti politik,
- NIU.

Ase suvan, sa 3 lafors la, travay de-konser, enn ar lot.

Nu demand vinn lor azanda politik nasyonal

Deza, finn ena enn travay prekirser dan Lwest an 2016 kan *Komite Konzwin Rezyonal LALIT Lwes – Abitan Baie du Cap* ki ti pe amenn lalit kont destriksyon zot lakaz ek zot landrwa par IRS/vila delix MonRose, asterla apel *Anbalaba*. Nu ti reysi fer Baie du Cap vinn enn sant pu konteste politik nasyonal destriksyon later agrikol, destriksyon anplwa, destriksyon resurs ki ti kapav servi pu prodiksyon par plank vila delix non-produktif partu. Nu ti mem organiz enn konferans depres nasyonal LALIT kot, pu premye fwa, nu ti rann publik maping ki nu finn fer ki montre aki pwin later pe detrir par proze imobilye, vila, terin golf, lotel. Ena dimunn Baie du Cap ki ti fer premye “plan amenazman teritwar” pu zot

landrwa -- anplas atann Misye la ek so Guvernman.

Prepare Tuzur pu Kont-atak politik

Sa lexperyans Baie du Cap finn osi anseyen nu lor bann form kont-atak politik par lezot parti: George Ah-Yan, par exanp, ena enn lot stratezi net. Li vinn dan enn Forum ki *Komite Konzwin LALIT ek abitan Baie du Cap* ti organize, propoz limem kuma enn “kontrakter” pu enn kanpayn miting (alarezon Rs8,000 enn), e ofer limem kom negosyater pu gayn “konpansasyon”. Li dir: “Ki zot ule? Dir! Mo fer patron la met enn milyon lor latib.” Plitar, Ganoo finn ofer limem kom avoka, e finn gat muvmann la. Li finn mem avoy enn lapel telman tar, ki litiz finn leve lor eski ka la finn mete apre dedlayenn u non!

Nuvo pratik, nuvo metod ki dekul depi sa konseptyalizasyon la

Alor ena nuvo pratik, nuvo metod ki nu pe deza kumans aprann, e ki nu pe kontinye devlope, teste, partaze, ki dekul depi filozofi pivo. Nu bizin diskit e partaz nu konpreansyon ki ete sa nuvo pratik, ki nuvo metod dan brans, dan rezyonal, dan reinyon pivo, e onivo nasyonal osi, dan tu linstans parti.

E anmemtan, nu bizin rapel ki kanpayn elektoral pe fini kumans large. Kom dabitid, zis kan eleksyon pu al large, lamem kan nu kumans fer progres, nu pe bizin aster pare pu kont-atak politik dan tu kalite form – direk par azan politik burzwa, uswa ena fwa indirek (atraver enn gran tonton, uswa enn vwazin, u notab dan landrwa, ONG, dimunn ki sanse pe donn “bon konsey”, etc.) Nu bizin rod fason pu averti dimunn dan reinyon pivo kuma sa kalite travay la anfet fer par azan parti politik burzwa. E rod diferan fason pu arm nu pu fer fas a kont-atak politik.

Li enn lepok byin interesan.

RL

Rapor Addison lor Lamyant, kote?

Depi Septam 2018, militan LALIT pe sey gayn kopi enn Rapor lor Asbestos ki ti fer par John Addison, enn exper lor kestyon lamyant lafin 2001. Sa Rapor la inklir rekomandasyon lor ki bizin fer kan ena lakaz lamyant. An 2002, Kabine Minis ti pran desizyon pu rann piblik rapor Addison. Minis Lasante Ashok Jugnauth ti anonse dan Parlman ki li finn donn kopi lapres dan konferans depres, e li finn dir li pe met enn kopi pu Parlmanter gayne dan bibliotek Parlman. 16 an apre, militan LALIT finn rod sa Rapor la partu: Arsiv Nasyonal, National Library, bibiliotek Minister Lasante. Sel plas kot finn dir nu ki efektivman zot *ena* kopi Rapor se kot Minister Lasante. Zot finn dir nu ekrir enn let formel pu nu kapav gayn kopi. Seki nu finn fer. San rezilta. Zot finn blok Rapor-la depi Septam 2018 ziska nu finn bizin ekrir Ombudsman pu met enn konplint. Lafin Desam, alafin nu gayn “repons” depi Minister Lasante pu dir nu ki zot pe kontiyn blok Rapor-la ziska zot gayn fever pu rann li piblik. Ala let ki nu finn reponn zot -- Get bwat a-drwat.

Dear Mr Nursing [Ministry of Health],

Re: Request for a copy of the Report on the Health Dimension of Asbestos in Mauritius

Three months after our request for the Report on the Health Dimension of Asbestos in Mauritius commonly known as the “Addison Report”, we have received a “reply” from you dated 27th December, 2018. We have had to make a complaint to the Ombudsman to receive this “reply”. We are not sure what to make of your “reply” as it is both reckless in regard to asbestos-house dwellers, and ignorant of the facts, at the same time.

Your “reply” exposes the total disregard that you, in the name of the Ministry of Health, have for the well-being and health of inhabitants of asbestos housing. We remind you that the State that you represent is responsible for selling off these dangerous houses to inhabitants even after asbestos was internationally recognised as a life-threatening danger. As you know, some 2,000 inhabitants are *still living* in these asbestos houses. This is all the more serious when you are a representative of the Ministry of Health.

When inhabitants organised in some 50 “Joint LALIT- asbestos house inhabitant Committees” have been, for the last three months, trying to get a copy of the analysis and recommendations made in the Addison Report, the Ministry seems to be doing all it can to stop inhabitants from getting access to it: You now admit 3 months after our request that there was indeed a Cabinet decision to release the Addison Report. Instead of remedial action on your part to get the Report released, you are bureaucratically delaying such action by stating that since you do not have a record that the Report was indeed released, the Ministry has decided to seek the current Government’s approval for its release. What you are saying in effect is that a Report that a Cabinet decision has made public has become secret because the Ministry of Health failed to make it public in 2002. You are now using the pretext that new government approval needs to be sought, to prevent its release.

Your reply not only exposes the Ministry of Health’s neglect of the health of inhabitants living in toxic houses, it is also, as we have stated, ignorant: the Addison Report has *already* in actual fact been released by the Government:

1. The government held a press conference to release the Report to the press in 2002.

[Here, as proof LALIT refers to an Annex containing a pdf version of the Hansard transcription of the relevant Parliamentary Question and Answer, when Ashok Jugnauth was Health Minister: “Mr. A. Jugnauth: The report is available... Mr Dullooloo: The Minister has said that the report is available. Is there any impediment that it be circulated to hon. Members, so that we could make suggestions and draw attention wherever necessary? Mr A. Jugnauth: It has been made public at a press conference. We can place a copy of the report in the Library of the National Assembly.]

2. A copy of the said report was to be remitted to the National Assembly library according to this Hansard transcription.

How can the Ministry of Health make a report that was officially released to the public by the Government in 2002 secret in 2019?

We are, like you, copying this letter to the Ombudsman.

Yours sincerely,

Rajni Lallah for Joint LALIT-Asbestos House Inhabitants’ Committees.

Diferans ant LALIT ek lezot parti

Bi politik LALIT, pu kumanse,
li diferan depi bi lezot parti.

LALIT viz inifye klas travayer ek lezot grup oprime
pu amenn enn revolisyon sosyalist
ki pu ranvers sistem kapitalis,
e ki osi viz pu met dibut
enn sistem sosyalis demokratik, egaliter, e kot ena liberte.

Nu kone sa pa pu arive par limem. E nu kone, sirtu dan sa lepok dawntern kot klas travayer byin demobilize e relativman byin feb ki li pa fasil pu amenn sa kalite lalit la.

Program Tranzisyonel

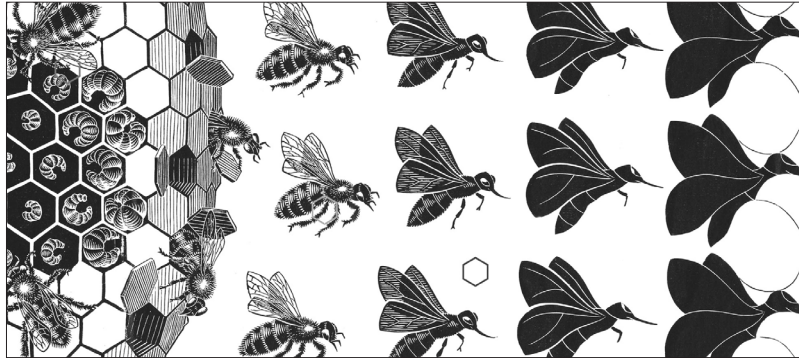
Nu program tranzisyonel, li dekrir tranzisyon depi kot nu ete asterla e li al ver posibilite revolisyon sosyalist. Li kontenir:

1. Analiz kritik realite deklas zordi;
2. Demand, avek so argimantasyon, ki inifye klas travayer e grup oprime lor lekel dimunn pare pu mobilize asterla, me ki sistem kapitalist pa kapav satisfè – mem si li kapav fer enn-de konsesyon anver demand la.

Lexanp demand tranzisyonel

Dan LALIT, nu ena enn demand ki explik konsept “demand tranzisyonel” byin. Nu demand: “*Guv-ernman bizin aret met sibsidi lor kann! Aret met sibsidi lor lavant later ek vila delix!*” Tu dimunn kapav dakor ek sa zordi. Me, li ule dir ki nu pe poz kestyon ki lamas dimunn kapav deside ki bizin fer ar later. Plant kann? Mont vila delix? Uswa prodir manze? Nu pe kapav fer sa, mem si zordi nu pe propze ki fer ar later ki anfet tuzur pu misye la.

Nu kone ki kontrol par lamas dimunn lor kimanyer itiliz later pei, li pu kapav kree anplwa par milye, mont lakaz pu seki pena, asir sekirite alimanter pu pei, asir deviz pu pei. Me, konsyans politik lamas dimunn, li pa otomatikman truv sa. Enn parti politik, kuma LALIT, truve sa. Enn parti politik,

li rod bann demand ki mobiliz dimunn, kot dimunn la ete, me ki poz kestyon, par exanp, lor propriete prive lor later kolektif.

Alor nu, dan LALIT, nu kritik Guvernman – ale-mem, san-ses – pu so stratezi swiv patron tablisman dan “IRS”, setadir kot tablisman mont vila, vann so later kuma imobilye. E nu ena rezon. Zordi, mem ekonomist burzwa pe kumans realize e dir ki enn pei kot pena prodiksyon e ki pe fye lor lavant later, pa viyab.

Sa vedir li moman propis zordi pu popilariz nu program kontrol lor later dan klas travayer.

E mem lor kestyon demokrasi burzwa, kan zot koz “reform elektoral” uswa fas-a koripsyon politik, nu ena lokazyon uver pu popilariz e ranforsi nu program pu plis demokrasi elektoral: setadir, kontrol popiler lor depite atraver drwa pu revok zot; mwins puvwar pu lexekitif relativ ar depite eli.

Nesesite pu ranforsi e konstrir nu parti

Nu parti, li konsyaman gard memwar kolektif lalit klas travayer ki finn derule dan listwar osi byin ki dan leprezan; lalit ki finn derule diferan plas lor bul later e lalit ki pe arive zordi; nu tir leson pu

lavenir depi sa bann lexperyans la, e nu gard sa memwar la kantmem nivo konsyans deklas konsyans politik avanse ubyin feb. Alor enn parti kuma LALIT, li transand letan, lespas ek nivo konsyans. Sa met nu an-pozisyon pu ki prosenn fwa ena flanbe dan lalit, li pa zis enn flanbe ki pu al teyn, me aköz nu finn byin konstrir nu parti pu li kapav kordinn lalit onivo nasyonal pu seki kapav-et kumans kuma enn flanbe devlop posibilite buz ver revolisyon sosyalist.

Nu parti, li amenn ansam kad/militan politik revolisyoner avek lavangard klas travayer. E li vinn sa plas kot program pu enn revolisyon sosyalist li fizyone avek lexperyans travayer avanse finn gayne atraver lalit deklas.

Li plas kot pa zis nu devlop nu program tranzisyonel e ankuraz chalennj kont sistem kapitalis ek so Leta, me li osi plas kot nu devlop diferan metod pu amenn nu program dan klas travayer. E sa travay la li fer sirtu par bann lider travayer dan sak landrwa, lor sak sayt travay, kan zot finn konpran e konvinki par program la.

Ala kifer e kimanyer nu diferan avek lezot parti dan pei.

RL

Lalit an Aksyon

Swvi Manifestasyon Lamyant

Aprè 2 gran manifestasyon an Ziyet ek Oktob 2018, LALIT pe kontinye ena reinyon “pivo” ki pe prepare pu aksyon LALIT dan lavenir. Si u konn dimunn dan rezyon swivan ki interese pu zwenn dan reinyon LALIT, fer nu kone, akòz ena reynion fini planifye. Ena lartik dan Revi lor ki ete renyon pivo (p.16-19).

Port Louis-Lenor

Port Louis
Goodlands
Pamplemousses
Triolet
Plaine des Papayes
Grand Gaube
Poudre D’Or

Sant-Les

Rose-Hill
Flacq
Argy-Lallmatie
Olivia
Montagne Blanche
Sebastopol
Caroline
St Pierre – Moka
Quartier Militaire
Trou d’Eau Douce-GRSE

Lwes

Surinam
Bambous
Petite Riviere
Riviere Noire -Tamarin
Le Morne
Bel Ombre
Site Laferme

Curepipe-Lesid

Curepipe
St Hubert
Vieux Grand Port
Plaine Magnien
Mahebourg
Riviere des Anguilles
Souillac
L’Escalier
Cluny
Rose Belle

Komisyon Langaz

Lindi 11 Fevriye *Komisyon Ledikasyon ek Langaz* ti zwenn dan lakur enn liniversite. Nu ti get rezilta SC ek HSC, e nu finn remarke ki lezot dimunn evit blam medyom pu sa problem bes dan rezilta. Lontan buku dimunn pa ti al lekòl, alor zot kapasite reflesi natirelman ti byin, byin ot. Zordi, lekòl obligatwar ziska 16 an, e dan lekòl pe blok refleksyon. Alor zanfan pe aprann par ker si li ule fer byin.

Seminar Anyel LALIT

LALIT finn fer enn so Seminar anyel pli kreatif ki zame. Nu Plan Daksyon finn sorti dan sa refleksyon ansam la.

Breynstorming Ut 79 – laniverser 40 an

Merkredi 6 Fevriye ti ena enn reynion manb pu fer enn breynstorming lor kimanyer komemor 40 an depi Lagrev Ut ‘79. Travay fini kumanse. Si u anvè donn kudme, kontakte enn manb K.S.

INVITASYON PU MANB EK SINPATIZAN

LOZMAN DAN ENN LANE ELEKTORAL MARDI 12 MARS

9:30 - 12:00 pm

A lokasyon selebrasyon 51 an Lindependans,
LALIT finn swazir pu reflesi lor kestyon later.

Alain Ah-Vee pu prezide, e pu sitye long lalit
ki finn amene par militan LALIT
lor kestyon lozman.

Rada Kistnasamy: Listwar Lozman dan Moris
Rajni Lallah: Amenazman teritwar -- later lamer.

Kisannla deside kimanyer servi later Moris?

Ki sitiyasyon plas pu zanfan zwe deor?

Kimanyer sak lapli lakaz inonde?

Kontakte nu pu gayn invitasyon.

Bizin Dekriminaliz Itilizasyon Gandya!

Kestyon dekriminaliz gandra finn tultan sulev deba dan Moris. Li ti parfetman legal ziska bann lane 1920. Asterla, 100 apre, li bon konstate ki ena preske linanimite lor sa size la. Laplipar NGO ki travay lor size ladrog, zot finn gradyelman sanz pozisyon ziska zot anfafer ki aret kondann ek ferm dimunn aköz li ti pe fim gandra ubyin aköz li depandan lor ladrog dir. Laplipar parti lopozisyon osi finn vinn lor mem pozisyon. Parey kuma LALIT pe dir depi tultan.

Anfet depi bann lane 1980, LALIT finn pran pozisyon e amenn kanpayn anfafer dekriminaliz gandra. An 1982 LALIT, kan li vinn parti politik, desid pu adopte dokiman “People’s Health” prepare par Komisyon Lasante MMM, dan lekel ti ena manb LALIT de Klas. Anfet ladireksyon MMM ti rezet Rapor so prop Komisyon. Dan sa dokiman la li koz anfafer nesesite separ komers ek lavant gandra depi rezo ladrog dir, ki kontrole par gro trafikan. Dokiman la osi propoz ki legaliz gandra e permet so kiltivasyon su laysenns. (Kote ladrog dir, LALIT ti propoz enn program kuma metadonn byin avan ki Guvernman fer li.)

An 1983, LALIT pran pozisyon piblik pu dekriminaliz gandra e 2 lane apre divan Selek Komiti lor ladrog LALIT re-afirm so pozisyon anfafer dekriminalizasyon. An 1986, LALIT pibliye enn ti liv program lor ladrog. Ladan li dekrir seki vedir depandans lor ladrog, kimanyer li inklir enn spektrum diferan form adiksyon. Liv la fer listorik lavant gandra ki otorize ziska bann 1920, e so interdiksyon su presyon tablisman kan zot pe protez lindistri rom. Li osi explik nesesite dekriminaliz gandra pu kup lerb anba lipye mafya, e aret expoz seki fim gandra par kutim, sirtu bann zenn,

ar rezo ladrog adiktif ek danzere, kuma sintetik zordi. Alepok laplipar lorganizasyon pa ti dakor ar nu pozisyon. Mm. Sheila Bappoo, ki ti lor Selek Komiti, dir LALIT sel lorganizasyon ki ena sa pozisyon la. Me nu finn persiste ar nu pozisyon ki li dan kanpayn elektoral, divan Selek Komiti lor Ladrog an 1994 e dan plizir kominike, osi byin ki lor radyo, dan Forum. E an 2006, apre plizir mwa reflexion-deba avek plizir lorganizasyon nu reysi vinn delefan avek enn *Sart pu enn Politik Rasyonel lor Adiksyon* ki revandik dekriminalizasyon gandra setadir ki fode pa arsel, aret, met sarz kont, ni anprizonn dimunn pu itilizasyon personel gandra. Parmi sinyater sa Sart la ena PILS, MLF, Commission Justice et Paix, MPRB, Collectif Arc en Ciel, LALIT. An 2015 nu tir enn liv bileng Kreol-Angle ki fer listorik pozisyon LALIT lor kestyon ladrog. Liv la ti depoz

kot Prezidan Repiblik, DPP, parmi tu brans NATRESA, ek kot NGO ki travay lor adiksyon ladrog.

Zordi, LALIT kondann pozisyon aryergard Premye Minis dan St Pierre pu linogirasyon enn nuvo stasyon lapolis kan li finn deklare ki bann parti lopozisyon ki anfafer dekriminaliz gandra “anvi enn sosyete devergonde”. Sa kalite komanter la li al kont tu sa kuran internasyonal eklere ki pe grandi anfafer dekriminaliz gandra, swa pu itilizasyon, swa antan ki medikaman, swa tulde.

Guvernman Moris bizin debaras li depi so pozisyon represif lor kestyon gard itilizasyon gandra kuma enn ofans, gard tu medikaman alabaz kanabis ilegal, e buz ansam ar sa nuvo kuran internasyonal pli eklere la.

AA

OMS pe Konsider Rekomann Reklasifye Cannabidiol (CBD) extre depi Gandya pu tretman medikal

Lafin Zanbye 2019, *Organizasyon Mondyal Lasante* (OMS) finn anonse ki li pe rekomann reklasifye Cannabidiol (CBD) kuma *pa* dan kategori ladrog danzere me plito kuma enn medikaman efikas pu tretman dimunn ki sufer sartin komplikasyon lasante spesifik. Sa rekomandasyon la pu bizin ratifye par *Segman Ministeryel* ONU an Mars sa lane dan Vyenn, kapital Autriche. CBD deza pe preskir kuma medikaman dan plizyer pei dan lemond ikonpri UK, USA ek Canada.

Dan Moris dokter dan lasante piblik ek prive finn pran pozisyon anfafer itilizasyon CBD kuma medikaman.

Par exanp, dan enn interview *Lexpress.mu* 11 Fevriye, Dr Ameena Sooreefan, enn Sikyat ki pratike dan servis piblik finn dir ki CBD efikas pu tret duler kronik ki afekte misk ek lezo. CBD usi efikas pu tretman epilepsi zanfän, osi byin kont vomisman ek noze apre simyo-terapi dimunn ki sufer kanser. Dr. Sooreefan finn azute ki bann malad pa devlop depandans lor CBD, kontrerman ar lezot medikaman. Depwinvi medikal Dr A. Sooreefan truv li enn bon zafer si servi CBD ki pu sulaz sufrans dimunn malad.

Onivo LALIT, nu konstate ki itilizasyon CBD kuma enn medikaman li ilegal dan Moris aköz gandra ilegal. Deplizanpli ena sutyin pu laliyn ki parti LALIT finn tultan defann anfafer get itilizasyon gandra dan enn fason rasyonel, e anfafer so dekriminalizasyon. Nu dir bizin tir gandra lor lalis sibstans interdi. Fode pa konsider itilizasyon personel enn deli. Si nesaser Leta kapav lezifere pu limit e kontrol plantasyon, prodiksyon, komers, inportasyon ek exportasyon gandra.

RK

Buku Dimunn pe Bizin al Siyne Stasyon Tulezur

Depi inpe lane, militan LALIT finn remark enn nuvo fenomenn. Nu pe zwenn deplizanplis dimunn ki pe bizin “al siyne stasyon” ant 6 a.m ek 6 p.m. – parfwa tulezur. Anfet, li enn kondisyon pu zot gayn kosyon – sinon zot pu ferme. Nu remark sa tandans la, sirtu pu bann ka kot lapolis finn met sarz su lalwa kriminel kuma larseni, ladrog, aksidan larut kot finn ena lamor. Dimunn gayn kosyon lor kondisyon ki zot al siyne stasyon tulezur, swa enn fwa par semenn. Sak dimunn ki al siyne ena so numero e li bizin prezant so kart idantite, e byin suvan li ena pu atann ase lontan kot istasyon. Si kikenn rat enn zur ubyin ler, ubyin si li bliye so kart idantite, so kosyon riske sote, Lapolis riske ferm li.

Kot sa sistem la sorti?

Depi tultan Mazistra ti kapav met kondisyon ki dimunn al siyne stasyon pu li gayn kosyon. Me avan, zot ti pe met li zis kan ena sarz kriminel grav, e nu ti konn li zis enn fwa par semenn. Otur bann lane 1990, kan represyon otur ladrog finn ogmante, li paret ki bann Mazistra finn kumans met kondisyon ki dimunn al siyne stasyon avek enn bon motizasyon: pu permet plis dimunn gayn kosyon, sirtu dimunn depandan lor ladrog, ki poz enn problem pu prizon kan zot an-mank. Li ti osi enn fason pu Mazistra asire ki dimunn la rapel pu al Lakur kan so kes vini. Kumsa kosyon, ki anfet so fami byin suvan reysi ramase pu li, pa sote. Alor li posib ki fas-a lalwa represif drakonyin lor kekyon ladrog, Mazistra finn servi sa mwayin la pu permet plis dimunn sorti lor kosyon olye ferm zot ziska zot kes pase. Me anmemtan, sa finn uver laport pu enn pratik pini dimunn

avan zot kondane. Li livre dimunn su kontrol polisyer tulesemenn, swa tulezur. Lapolis nek ena pu met sarz provizwar lor enn kikenn, sirtu si li pena mwayin pu pey enn avoka avan so kes pase, e sa dimunn la vinn su lanpriz lapolis. E aköz lanter notwar Zidisyer Moris, ena dimunn bizin al siyne pandan dez-ane.

“House arrest”

Sa sistem kot dimunn oblize al siyne stasyon, li limit liberte sirkilasyon dimunn. Li oblize res dan landrwa pu kapav al siyne dan stasyon. Li kuma enn form “house arrest”. Li osi blok posibilite travay. Travayer konstrikasyon, par exanp, nepli santi li kapav aksepte pu travay lwin, tansyon li pa reysi al siyne a-ler. Purtan, dimunn pe pini avan so ka deside.

Konsej depi LALIT

LALIT tann dir ki li posib pu dimunn ki bizin al siyne al get Mazistra an-sanb, mem san avoka, pu re-negosye sa kondisyon lor kosyon la. Sa li marse, sirtu dan bann ka kot dimunn finn al siyne regilyerman pandan enn tan, ek dan bann ka kot travayer bizin travay lwin e pa kapav prezante stasyon aler.

Mazistra ena fwa dakor pu retir sa kondisyon la, ubyin pu asupli li. Alor nu konsej dimunn seye.

Demand politik

E anmemtan, nu bizin reflesi lor demand politik pu ki aret sa form represyon fer dimunn al siyne stasyon san ki li vinn enn antrav pu gayn kosyon:

1 Sistem sarz provizwar bizin aboli – li donn tro buku puvwar lapolis;

2 Lakur bizin pran kes dan enn dele rezonab, sinon kes reye – dayer Rapor Mackay deza skandalize par dele interminab bann kes;

3 Dimunn bizin gayn avoka mem si zot pena mwayin peye depi moman zot arete pu ki diminye posibilite abi par lapolis;

4 Represyon pa enn solisyon: Kriz ekonomik pe antrenn kriz sosyal deplizanpli grav. Se pa lalwa represif, zidisyer ek lapolis ki pu amenn solisyon. Sa li plito agrav problem a enn tel pwin ki pli buku dimunn dan klas travayer pe kriminalize pu nanye. Bizin kree anlwa pu tu dimunn.

RL

Dan Kad Zurne Internasyonal Fam
Muvman Liberasyon Fam
 invit fam pu zwenn nu
 pu ansam nu prepar enn
PLATFORM KOMIN pu
EMANSIPASYON e LIBERASYON FAM
 pu prezant parti politik avan eleksyon zeneral.
 Nu pe pans gran!
 Pu detay lor kimanyer partisipe
 an-ekri ubyin dan enn reynion.
 sonn Rajni, Kisna, Sadna, Veronique, Begum or Lindsey
 lor 5 793 1071
 avan 6 Mars, 2019.

Non a Aksantyasyon Represyon dan Prizon

Desizyon Komiser Prizon Vinod Appadoo pu interdi sigaret dan prizon, li enn mezir pinitif e represif ki pe rann prizon pli difisil ankor – e pu prizonye e pu gard shyum. Tu form pinisyon, li amenn plito destriksyon individi olye so rekonstriksyon.

Represyon pa pu rezud okenn problem, okontrer li kapav deteryor sityasyon dan prizon. Dayer deza ena prizonye pe proteste e finn mem ena enn lagrev lafin 200 deteni prizon Bo Basin kont sa mezir la, e lezot mezir represif. Anfet sa mezir ki Komiser Appadoo finn pran li form parti rekomandasyon Komisyon Lam Shang Leen ki dan so Rapor apre Komisyon Danket lor Trafik Ladrog finn privilezye kote represyon kont trafikan, odetriman rehabilitasyon-reinsersyon dimunn depandan lor ladrog e mem sigaret. Li finn deza diminye poket moni prizonye par lamwatye. Sa li drakonyin. Appadoo pe swazir pu napa swiv so predeser kuma fe Deepak Bhokun ek Jean Bruneau ki ti pe met lanfaz lor kote rehabilitasyon imanist kan zot ti ansarz prizon.

Sa tandans servi plis represyon li finn tultan karakteriz tu rezim MSM. Depi 2014 zot finn pas lalwa ki ogmant puvwar lapolis, zot Minis suvan servi CCID pu intimid dimunn, zot finn met kamera sirveyans dan 2000 diferan sit dan pei. Guvernman MSM finn prefer Ziz Lam Shang Leen pu prezid Komisyon lor Ladrog parski li koni pu infliz santans maximal dan Lakur.

Lavi dan kaso

Buku dimunn parfwa pa realize ki li vadir ferme dan prizon plizir zur, plizir semenn, plizir mwa, plizir lane. Pa pu nanye apel sa al *kraz lazol*. Enn prizonye li nepli ena liberte

sirkile, li barikade alinteryer miray, tu seki li fer reglemante, so ler leve, manze, resevwar vizit. Li pa kapav asiste okenn evennman pu so fami ubyin so pros, ni enn nesans, rarman pu lanterman. Li nepli kapav sorti al zwenn so fami, so kamarad, al sinema, sipermarse, lamer. Ena gard prizon ki pe tultan vey li. Lotorite finn deza priv li preske tu seki li abitye, tu seki li kontan fer. Kifer bizin priv li so sigaret osi? Dan prizon, sigaret byin suvan ena plis enn rol sosyal parmi prizonye; li ed zot pu travers zot lazurne. Li kuma enn mwayin pu pas letan, ubyin pu pa truv letan pase. Kan pe vinn interdi fime dan prizon li enn form pinisyon adisyonel, kuma enn tortir sikolojik. Dan sertin pei kot finn interdi sigaret dan prizon zot finn mem furni sigaret elektronik pu prizonye ki ule. Kumsa li permet ki gard e sa rityel ki fimer ena, e so nikotinn ar lekel li abone.

Prizon Moris sirpeple

Zordi tu prizon Moris sirpeple e pe vinn deplizanpli difisil pu zere. Anfet prizon tultan sirpeple kan pena ful anplwa. Dapre sif ofisyel ant 2000 ek 2015 popilasyon dan prizon finn duble. Lamwatye ladan ferme aköz zot pena kas pu pey kosyon, sa vadir zot pankor kondane pu okenn ofans, zot rimann. Seki azut dan problem, sistem Lakur telman lant ki li-mem li enn krim, parski zot ferme indefiniman. Ena buku lezot ki ferme sinpleman aköz det. Anfet laplipar ki ferme li pu bann deli miner. E, suvan aköz zot pena kas pu pey enn avoka.

Dapre sif ofyel prizon Moris, an 2017 ti ena selman 1.3% ki ferme pu ofans vyolan grav, setadir omisid ek vyol. Ena buku ki ferme pu ofans kont propriete,

setadir pu vol, eskrokri, setadir deli liye direktman ar inegalite sosyal. Ena osi buku ferme aköz zot fim gandya, setadir zot stil lavi ki ti parfetman legal ziska 1922, ubyin zot ferme aköz zot depandan lor ladrog, setadir zot ti bizin plito swin medikal. Anfet prizon telman pa ede dan rehabilitasyon, ki ena ziska 68% prizonye ki plitar residive. Donk anprizonnman pa pe servi gransoz, apar sa 1.3% kot pe sekestre dimunn vyolan. Anmemtan, mazistra kontiyne mem fer ferm dimunn, olye sey donn santans alternativ kuma probeysyenn, uswa travo kominoter.

Pa natir imin

Sa tandans anfaver mezir pinitif, anfaver plis represyon, li repoz lor enn fason reaksyoner get problem dan sosyete kuma problem *individi* la. Sa vadir, si dimunn komet enn vol, fer brak-az, krim, fim enn sibstans, li aköz dimunn limem li “move” swa aköz li vyolan sanse par natir. Sa pa explik kimanyer, par exanp, kan ena plis somaz, ena plis vol. Li plito blam indivi la, olye sey rod so koz plis profon dan striktir sosyete, dan fason sosyete organize, dan sistem ekonomik anplas. Dimunn ki ferme dan prizon zot plito viktim sistem ekonomik ek politik anviger. Enn sistem ki inkapab kree kondisyon neser pu ki tu dimunn ena travay an-sekirite e tu dimunn viv enn lavi dan dinite e epanwi. Zordi kan laplipar travay finn vinn preker, kan somaz plis ki 7% e 25% parmi zenn [setadir zot travay mwins ki 1-ertan par semenn!], kan lizinn pe ferme, mulin pe ferme uswa delokalize, kan travayer pe lisansye, kan par milye fami oblize viv dan sere, pena enn lozman konvenab, tusala form

parti vyolans ekonomik ek sosyal sistem kapitalist. Vyolans enn sistem ekonomik kot enn poyne dimunn posed, kontrol tu later agrikol, tu kapital ki finn prodir par travayer avan nu. Zot-mem ki deside pu servi later agrikol pu mont vila delix, pisinn, terin golf, pu milyarder, olye investi dan prodikasyon, kuma pu prezerv e transform prodwi alimenter pu nu servi e pu exporte, olye asir nu sekirite alimenter, e anmemtam kree lanplwa an-mas.

Mazorite prizonye pa komet ofans ni fer vyolans parski zot par natir “move” ubyin par natir “vyolan”. Dayer, ena zis 1.3% konviksyon pu ofans vyolan grav.

Preske tu dimunn ki ferme se zom ki viktim sa vyolans ekonomik kotidyn ki sistem kapitalist infliz lor lansanb popilasyon nu bul later, e partikilyerman lor zom.

Dan LALIT, fas-a politik Komiser Prizonaktyel, nu dimann so revokasyon. Nu anfafer enn lapros plis imin dan prizon kot privilezye reabilitasyon olye represyon, ledikasyon olye pinisyon. Anmemtan nu bizin chalennj sistem kapitalist ki responsab inegalite, lisansiman, somaz, lamizer, destriksyon resurs later ek ki menas nu prop lanvironnman- tusala ki anfet provok deli.

AA

Eski Minis Konpran Ki Sa Vedir “Medyom Lanseyman”?

Depi inpe letan, diferan Minis pe fer krwar ki dan Moris, langaz Kreol deza servi kuma “medyom lanseyman”. Kumsa, li fitil pu lite pu fer li vinn medyom. Li deza medyom! Purtan li pa vre.

Ala, dernye lexanp. Minis Lazistis Maneesh Gobin ti al Nasyon Zini pu Rivyu Peryodik lor Moris, kan manb Komite Nasyon Zini finn met ar li, dir 7 Novam 2018(Get sayt UN): “*Moreover, Creole is also used as a medium of teaching in schools, both primary and secondary levels. Education materials are produced in creole and this facilitates the teaching of complex concepts in Mathematics, Science, Geography and technical subjects.*” (“Anplis, Kreol osi servi kuma medyom lanseyman, e dan primer e dan segonder. Materyel skoler prodir an Kreol. Sa fasilite lanseyman konseps kompleks dan Matematik, Syans, Zeografi e size teknik.”)

Alor, ladan ena 2 problem.

1) Enn medyom li enn langaz dan lekel enn size anseyne – kot oral, e kote ekrit, e kote lexame. U pa kapav pretann ki Kreol li medyom aköz nepli pini profeser ki “ena rekur a” Kreol oral. Sa enn falsifikasyon sinifikasyon iniverselman aksepte pu sa term “medyom”. Alor, premye fraz Minis Gobin pa tini dibut.

2) Li enn foste pu dir ki ena materyel skoler prodir an Kreol e ki sa fasilite lanseyman konseps kompleks Matematik, Syans, Zeografi ek size teknik. Alor, dezyem fraz Minis Gobin, li kareman pa vre. Swa li pa kone e so bann ofisyè pe kuyonn li, swa li kone, e li pe indwir Nasyon Ini an-erer.

Anfet, li ti pu bon si seki li ti dir ti vre. Me li pa vre.

Pa Minis Gobin tusel ki fer sa erer grosye la.

LC

Lanseyman dan Dilo

Mwa Fevrier finn marke par gro lapli ek linondasyon. Boukou lakaz finn pran delo e plizir fami inn bizin al dan sant refiz. Ena ki finn perdi tou! Alor ki Meteo pe met angard kont movetan ki pankor fini, li inportan ki nou tourn nou regar ver enn lot danze ki pe menas nou pei ek bann zenn – nou sistem edikatif.

Poursantaz reisit zelev ki finn pas zot HSC finn konn enn tipti ameliorasyon sa lane la. Byin tigit mem (sorti 74.37% an 2017 pou vinn 74.90% an 2018). Pou boukou li enn bon nouvel. Si nou konpar poursantaz reisit an 2010 kot li ti 78.47%, nou konstate ki ena enn vre problem. Alor ki boukou regar finn brake lor sa ti grup zelev ki finn gayn lorea ek poursantaz zelev ki finn pas HSC, ena plizir kestyon ki nou bizin poz nou mem. Ki pou ariv seki pa finn reisi pas zot lexame? Kifer zot pa finn reisi? Ki pou ariv seki pa finn gayn 4 kredit pou mont dan HSC?

Boukou finn akiz zelev negliz zot letid e pli interes zot ar rezo sosyal. Ena lezot ki pe kestyonn nivo lanseyman. Me bien tigit finn evok langaz ki servi dan lekol kuma medyom lanseyman kouma enn problem. Langaz Kreol finn bloke dan sistem ledikasyon kouma enn “size opsyonel”, zis pu zanfann ki zot paran finn swazire, alor ki li inportan ki li vinn enn medyom pu anseyne size kouma Matematik ek Syans.

Nou sistem edikatif azordi favoriz enn sertain elit odetriman lezot zelev ki pran plis letan pou aprann. Atansyon! Li inportan ki nou ankouraz enn zelev ki aprann vit pou al pli lwin posib dan so letid. Me li inakseptab ki nou les lezot deryer. Eski sistem ledikasyon pa sipoze asire ki tu zanfann konn lir-ekrir byin?

Wi! Nou bizin dokter, inzenier, avoka ... Me avan tou, nou bizin enn sistem edikatif ki inklizif; kot okenn zelev pa pou sakrifie, kot sakenn pou kapav gayn mem sans reisi so letid pou plitar reisi so lavi! Parski, kouma Mandela finn dir, ledikasyon se zarm pli pwisan ki nou kapav servi pou transform lemond!

Me, anfet dan sistem aktyel, seki fer “bien”, li anfet zis aprann pli bien par-ker. E sa li aköz li pe aprann matematik ek syans dan enn lang ki pa so lang maternel.

JLC

12 Fason Rekonet Platform Dedrwat Zordizur

Ala 12 tips pu rekonet enn platform de-drwat zordizur,
e pu rekonet ideoloji ki deryer enn tel platform.

1. Ladrwat maske klas kapitalist. Li pa ule dimunn mem truve ki klas kapitalist la, ni ki limem ki finn pran puvwar, re-organiz li otur so larzan, kan li depoz Lerwa-Larenn. Zistwar adrwat, zot efas klas kapitalist depi naratif net, kot posib. Alor, zistwar favori buku fim Hollywood li “*Lapolis-Voler*” (“*Cops and Robbers*”). Ladan pena dimunn ris ki pe perdi zot “zafer”. Zot pa dan zistwar la, ni dan moral zistwar la. Zistwar antye li ant enn klas zom peye, espes mersener, setadir *lapolis*, ki nu sipoze bliye pe travay enn-dan-lot dan lintere klas kapitalist, enn kote, ek enn klas voler, ki defye konsep propriete prive ki reyn kapitalist glorifye, lot kote. Cops, se bon dimunn, akter, tandi ki voler se bann kont. (Par kont, zistwar Robin Debwa, enn lot: Robin kokin dimunn ris, donn dimunn mizer, alor zistwar inkliir tulde klas. E zistwar la li natirelman truv Robin kuma akter, kuma ero. Ena osi buku fim lor devaliz labank. Sa, parey kuma Robin Debwa, li montre 2 klas, enn ek enn gro stok larzan, lot la san naryin. Voler labank Bank robber films, too, recognize that there is a class with huge stocks and other people with very little, so bank robbers are heroes.)

2. Ladrwat evit truv klas kolon. Li kasyet klas inperyalist. Alor, zame li pa pu blam li pu so destriksyon, mem so zenosid. So naratif tipik, li “*Kowboy-Poruz*” (*Cowboys and Indians*), kot klas kolon, ki anfet pe kokin later Amer-Indyin, zot absan. Dan zot plas nu gayn kowboy, seksyon klas travayer pli izole, pli mizer, pli dan-bez, pli prive ki ena, kuma ero ki pe anfet fer tu dimunn swir depi zot later. Alor, Kowboy enn ero, enn akter,

Poruz, zot enn lamas dimunn ki bizin aneantir. Me, lor ki kont eski kowboy ti pe travay? Kisannla ti pey zot? Later la pu vinn pu zot? Fim Hollywood zis maske tu sa keston moral, politik inportan la. Sa li tipik ladrwat.

3. Ladrwat li perpetye pli gran foste ideolojik ki alabaz sistem kapitalist: li fer enn konfizyon grav par pretann ki 2 zafer byin diferan tom dan mem-mem fraz “propriete prive”. Alor, pu ladrwat, kan sanktifye propriete prive, li pe fer referans anmemtan ar gro gro tablisman, gro gro lizinn, gro gro labank ek stok exchennj, anmemtan ar u brosan, u portab, u savat lakaz. Tulde kalite zafer byin diferan gayn mem-mem apelasyon: “*private property*”. An realite, nu linz, nu motosiklet, li pu nu. Li enn propriete prive mem. Me, par kont, later, lamer, kapital – li seki esansyel pu sutenir lavi tu dimunn. Li *propriete kolektif*, ki finn privatize par dimunn pwisan. Pli kri, li finn kokin. Bizin vizilan pu sa desepsyon ladrwat, parski li andan dan bann mo.

4. Ladrwat, kan li konsede ki kapitalism ena defo, li tutswiv *blam viktim la*. Ankor enn fwa, li maske gro fro konpayni kapitalist ki responsab sufrans lor lesel imans. Lor kisannla li met blam?

a) Ladrwat blam viktim opre-

syon/explwatasyon/lager e.g. “etranze”, “imigran”, enn komi-note minoriter. E zot krwar ki zot kapav maltret tu sa dimunn la, zot pe fer enn bon zafer.

b) Ladrwat blam *pa* konpayni kapitalist, kan ena lisansiman, me enn kategori deskriptif “Mexikin”, “Mizelman”, “Zwif”, Katolik, Protestan, Indu, Budis, bref dimunn enn lot tribi, kominote, relizyon, ubyin mem fam ki fer lavortman, dimunn omosexyel – sirtu dan enn kad kot sa dimunn la zot dan enn pozisyon febles. Alor ladrwat fer viktim vinn “antor”. Imigran, par exanp, dan langaz Trump vedir, voler, taker, vyoler, teroris, kriminel. E fam ek omosexyel vinn perver ki amenn lakoler bondye lor nu. Dapre ladrwat, kan bondye ankoler, pa so lafot sa, li lafot enn viktim sosyete aktyel: fam ki santi li dan obligasyon fer lavortman, ubyin zom ki exprim lamur pu enn kamarad zom.

c) Ladrwat osi blam “*elit*” e.g. *pa* kapitalist. Dan Lamerik ena enn ideolog dedrwat apel Rush Limbaugh ki dir ena “4 kwin desepsyon – guvernan, akademya, lasyans, medya”. Ankor enn fwa, li pa blam klas kapitalist, me bann su-klas ki enn-dan-lot travay pu kapitalist – me ki kontenir dimunn ki expoz kapitalism e.g. dan “guvernan” ena enn sel but demokrasi nu ena, kan nu vot enn Lasanble Nasyonal, dan “akademya” ena panse, kuma Noam Chomsky ki dekontort sistem la byin, dan “lasyans” ena meteorolog ki averti lor sanzman klima, ena byolozis ki averti lor kolaps spiyshiz, ena byolozis spesyaliz dan evolisyon ki explike kimanyer nu tu enn sel – tu seki vivan lor later, ena paleontolog ki montre ki pa ti ena lager, ni klas sosyal pandan 99% nu listwar, ena medya ki,

malgre tu so defo striktirel – kuma li depann lor reklam peye par kapitalist – li kanmem fer nu konn buku zafer ki bann konpayni prive e guvernan anvi kasyet depi nu.

5. Ladrwat, kan li rod solisyon pu nerport ki problem, li swazir represyon. Sinon, li depann lor regilasyon par Leta: lalwa pli sever, santans pli for, met pandi, plis gard shom, plis polisye, enn pli gran larme, pli gran e pli buku bom, plis sirveyans par Leta ek par konpayni. Ladrwat deklar lager kont tu: kont lot pei, kont ladrog, kont povrete, kont terorism. Lager, sa-mem zot pankart permanan. Pa lape. Ladrwat pa rod asire ki dimunn ena ase liberte pu rezud problem kolektivman. Li pa krwar dan ansyen sistem ki finn fer so prev, setadir kontrol sosyal leze – par nu mawsi, nu vwazin, lepasan nu pa kone – si selman dimunn ase lib pu azir, ase empower pu pran aksyon nesaser. “Laliberte” pu ladrwat vedir enn zafer kle: laliberte pu enn kapitalist explat lezot, laliberte pu klas kapitalist rwinn planet dan so ket pu so profi prive. Sa-mem seki dan 19yem Syek ti apel *liberalism*. Samem ki dan 21yem Syek vedir *neo-liberalism*. Bann Sel zar laliberte ki ladrwat ule pu dimunn ordiner se liberte manz tching gum, liberte aste fizi, liberte swazir ant 2 mark deodoran, liberte kit enn patron, al vinn esklav pu enn lot.

6. Ladrwat san-ses pe atak institusyon “parti politik”. Zot tu “lamar”, “koronpi”, “malang”. Anrealite, zis aköz tu parti tradisyonel Moris koronpi, pa vedir tu parti koronpi asterla, ni ki tu pu koronpi dan lavenir. Seki ladrwat pe sey bare se li pa ule enn bon parti politik ki kapav ranvers sistem kapitalis ek ranvers sa inpinite la, e ki pu organiz lamas dimunn demokratikman.

7. Parti dedrwat ena bann program kontradiktwar. (Remarke ki, mem parti politik sipozeman “malang”, zot ena zot parti tultan.) Zot tule

enn Leta ki *for*, ek anmemtan enn Leta ki *minimalist*. (Remark sa malonete la):

- Ladrwat dir Leta bizin kontrol frontyer avek vyolans. Kumsa limit liberte muvman.

- Ladrwat dir Leta bizin pini seki fer trespass. Ankor enn fwa, limit liberte muvman.

- Ladrwat dir Leta bizin kontrol parti politik. Li pa ule u *vote* pu tir zot, ubyin fer petisyon elektoral pu revok zot. Zot ule tuzur met reglemantasyon lor parti politik. (Sa vedir, anfet, met reglemantasyon lor parti lopoziyon.)

- Ladrwat dir Leta bizin kontrol lekor fam. Fam pa bizin gayn liberte fer lavortman kan li kone li oblize.

- Ladrwat dir Leta bizin definir ki kalite oryantasyon sexyel legal, mem moral. Maryaz, ladrwat dir, li ant zom ek fam. Sinon, Leta bizin anpese.

- Ladrwat dir Leta bizin mont plis prizon, ranpli zot, ras laliberte depi dimunn, mem met zot pandi, ras lavi ar zot.

- Ladrwat dir Leta bizin fer fer, e aste, zarm, e itiliz zot – demoli, tuye, blese.

- Ladrwat dir Leta bizin donn tennder ek kontra pu kapitalist fer enn pake kas.

Tusala, e anmemtan, ladrwat ena tupe dir li *kont* ki Leta ed lamas dimunn. Zot byin surnwa pu ena sa 2 pozisyon la.

Ladrwat alor, li ule enn leta minimalist. Par exanp, fode pa ena enn bon sekirite sosyal pu seki bizin, fode pa sweyn enn bon sistem lastante, ledikasyon gratis pu tu, ubyin travay pu tu dimunn. Zot kont. Leta li la, dapre ladrwat, pu fasilit patron bez kas, fasilit labank fer so profi.

8. Program politik ladrwat pa get vre isyu kuma:

- Kisannla pran desizyon lor kimanyer itiliz later produktif pei?

- Kisannla pran desizyon lor kimanyer itiliz kapital (kapital = seki reste depi travay ki finn fer par nu le-ne, par zenerasyon klas

travayer avan nu lepok)

- Kimanyer asir lozman pu tu?

- Kimanyer fer sistem lasante parfe pu tu?

- Kimanyer kree travay pu tu dimunn?

- Kimanyer asir sekirite alimanter pu tu pei, e tu fami?

9. Ladrwat, plito ki get vre isyu, li ena buku “Rules” li ule mete. Zame ladrwat ule plis demokrasi pu regle problem, li ule plis regleman ek plis birokrasi:

- Ladrwat ule lalwa pu kontrol depans parti – zame zot pa mazinn pu dimunn gayn liberte mobilize pu kontrol lider zot parti.

- Ladrwat ule lalwa pu limit manda – parey kuma ladrwat ti mobilize dan USA, apre ki Prezidan FDRoosevelt ti ena 4 manda. Zot pa ti apresye seki lamas dimunn ti apresye: li ti met sekirite sosyal pu premye fwa, e li ti fer tu kalite travo piblik dan Park Nasyonal pu kree anplwa. Ladrwat pa mem mazine ki dimunn kapav e bizin mobilize pu vote pu tir enn lider zot pa ule.

10. Ladrwat kontan enn lider for, mem tu-pwisan. Zot pa’le ranforsi puvwar Lasanble Nasyonal relativ a Lexekitif, zame. Zot pa’le donn plis puvwar lamas dimunn pu revok depite par petisyon elektoral formel, zame.

11. Ladrwat trov “lider” kuma kikenn ki reysi, par so karism, manipil lamas dimunn – par kuyonn zot, ubyin par lafors. Tandi ki lagos trov “lider” idealman kikenn alabaz dan so kartye, dan so lizinn, ki finn lor letan merit konfyans so prosin. Enn bon parti ti devet, dapre Lagos, vinn enn federasyon lider alabaz.

12. Ladrwat ena enn naratif istorik imaziner, baze swa lor naryin, swa opizale, lor naratif dernye 6,000 nu listwar. (Nu listwar, antan ki imin, li ant 250,000 banane ziska 3 milyon banane. Ladrwat dir inegalite inevitab. Kifer? Aköz, kan get dernye 1% ubyin mwins nu listwar, finn ena inegalite dan buku plas. Zot dir mem zafer pu lager.

Mem zafer pu dominasyon zom lor sosyete. Mem zafer pu sosyete de-klas. Pu ladrwat, inegalite, li pa zis inevitab. Li sipozeman natirel. Dimunn dapre Ladrwat, zot paret (apar zot-mem, zot ki koz pu defann kapitalism). Alor, aköz nu tu bann dernye parest, fode ena fwet pu fer nu travay: Lontan fwet

ti enn long but lapo, pu bat nu. Zordi, li menas lisansiman, somaz. Fwet se menas ki zot pu fer nu ek nu zanfän krev defin – si nu pa travay pu zot. Sa 12yem plans dan platform dedrwat, li explik buku dan lot 11 plans.

Lindsey Collen, Fev, 2019.

Roma

Fim Klib ti get enn fim apel *Roma*, ki finn nomine pu plizir Oscar 2019. Ase rar nu get fim meynstriym kumsa dan Fim Klib, me sa fim la, li pa swiv tu formil abetisan Hollywood. Dabor, li blan-nwar. Answit, li depi pwindevi enn anplwayed-mezon. Anplis, seki interesan ar li, li enn zistwar lor enn sel fami (atraver lizye enn anplwayed-mezon ki res dan depandans dan Lamexik), me anmemtan lor listwar sosyete sa lepok la. Ena referans, par exanp, lefet ki pe kontiyn kokin later dimunn aborizenn, kuma sa madam dan fim la. Ena referans Amerikin, CIA, pe antrenn dimunn pu azir kuma taper kont manifestan ki rod sanz sosyete. E finalman, li enn fim kot so kadraz ase orizinal – enpe arsitektiral. Ena diferan perspektiv lor enn lakaz, lor enn sime, lor enn laplenn ki ranpli lekran dan enn fason pa ordiner. Li enn fim ki ti sort dan Netflix, ki finn anfet depans 2 fwa plis pu “promosyon” *Roma*, ki pu prodiksyon fim la li-mem, pu sey gayn Oscar pli bon fim. Apre seans fim, ti ena buku deba, anparti lor sa relasyon telman bizar – anmemtan intim, anmemtan explwatasyon extrem – ant anplwayer ek anplwayed-mezon, anparti lor relasyon ant mari-fami. Mari la mansyone ki kaka lisyin pa finn ramase dan espes garaz, lerla fam la dir anplwayed-mezon netway li. Finalman mari la kite, ar so meb letazer liv. Setadir fim la, li get enn mikro fami – anplwayed-mezon, fam, granmer, zanfän ek lisyin – me li pa maske inperyalism, relasyon explwatasyon dan travay, e li expoz patriarsi.

LC

LOR SAYT LALIT

Rikord pu Hits

Websayt www.lalitmauritius.org ki websayt LALIT, ti ena pli gran nomb hits depi ki nu lans nu sayt. Zanvyé 2019 ti ena 228,501 hits. Pu konpare, Zanvyé 2017 ti ena 107,589, e Zanvyé 2018 ti ena 160,547 hits.

Avan sa rikord mwa dernye, rikord ti Oktob 2018, setadir 193,155 hits.

Ala enn rezime nu hits par an depi nu lans nu sayt an 2002, kan ti gayn 242 pandan lane la.

Lane	Nomb Hits
2002	242
2003	17,161
2004	64,157
2005	103,801
2006	152,559
2007	111,569
2008	147,395
2009	264,325
2010	422,247
2011	376,347
2012	362,401
2013	581,745
2014	900,000
2015	1,400,000
2016	1,744,227
2017	1,584,089
2018	1,955,920

Lor nu websayt, ena enn seksyon “News”, ki anfet “News ek Views”. Li ena enn arsir par lane, depi 2003. E u ena zis pu klik lor “more” lor om-pej.

Ena osi enn seksyon odyo byin interesan. Ena seksyon dokiman. E parmi dokiman, ena enn seksyon net lor program ek manifesto LALIT, ubyin fron dan lekel LALIT ete. Ena klip fim. Ena enn seksyon literatir (pankor tro devlope.)

Ena mem enn diksyoner Kreol-Angle lor nu sayt.

Ena foto ki sanze detanzantan, osi.

Sertin liv ek piblikasyon zot antye dan seksyon dokiman ubyin news. U zis ena pu servi nu serch ennjinn lor nu ompej.

Fer tu u kamarad kone lor sayt.

Esklav Morisyin lider Rebelyon dan Kap, Sid Afrik an 1808

Sa vre zistwar la so moral an de parti: premye, enn ti grup dimunn, kantmem komye zot oprime, kapav par zot determinasyon kontribye pu sanz balans-de-fors ki li asontur amenn sanzman dan kur listwar; dezyem, enn individi kapav ena enn gran linflians lor listwar, me selman si li azir kolektivman, bati lakorite avek lezot dimunn ki, zot usi, determine pu azir kolektivman – pu develop enn konpreansyon an-komin realite ki zot ule sanze e ansam partaz enn program komin lor kimanyer lavenir pu ete.

Ala zistwar Louis van Mauritius.

(1)

Ti ena enn esklav apel Louis. Li ti ne dan Moris e li ti koni kuma “Louis van Mauritius”. Louis ti vinn lider premye gran rebelyon esklav dan Kolini Kap an 1808. Sa vinn azut enn lot nom dan lalist rebelyon ki lye Kap (Sid Afrik) ar Moris. Premye rebelyon esklav dan Moris, so lider ti enn esklav fam apel Ana de Bengal. Sa gran rebelyon esklav la ti arive an 18 Ziyet 1695 lepok kan Moris ti enn koloni Olande e li ti pe administre depi koloni Kap. Ana de Bengal ti travay kolektivman avek de lezot koleg esklav, Antoni de Malabar ek Aron de Amboina e zot trwa ansam finn vinn lider sa gran sulevman. Zot bril kartye zeneral koloni dan Moris. Mem ki puvwar kolonyal ti exekit zot an piblik, sa finn alimant ankor rebelyon esklav. Finalman, li vinn enn bann rezon kifer Kolonizater Olande abandonn zot koloni dan Moris apartir 1705.

Dan Kap, Louis van Mauritius, ansam avek de Irlande James Hooper ek Michael Kelly, enn esklav Indyan ki pa konn so nom, ek de zom lib Khoikhoi, ek 3 lezot esklav, Jephtha depi Batavia, Abraham ek Adonis – sa nef zom ansam, avek Louis kuma lider – desid pu organiz enn sulevman parey kuma sulevman ki reysi

dan Haiti enn deseni avan. Dan Kap, esklav abitye zis dezerte, kit rezyon ki kontrole par kolon, vinn esklav maron, e byin rar ki zot ti organiz kit sulevman.

Louis van Mauritius

Alor, sa rebelyon le 27 Oktob, 1808 avek lider esklav Morisyin Louis, ki ti travay kuma tayer, ti premye tantativ pu ranvers klas posedan ki proprieter esklav, avek so leta militer dan Cape Town. Kumsa sulevman la finn kontribye pu atenye rezim sever esklavaz ki ti ena avan, e lerla vinn enn parmi bann fakter ki kontribye pu amenn abolisyon esklavaz dan Kap.

Louis, ti ne dan Moris e kan li ariv dan Kap an 1808, li ti ankor zenn, e lepok rebelyon la li ti kapav ena otur 20 an. So met ti pe rul enn labutik ki vann divin. Sa ti fer li expoze a nuvo lide ek gayn dernye nuvel atraver tu sa marin ek solda ki ti pe pas dan Kap, ki ti san-dut byin anvi aste divin. Kuma enn tayer, li pu tann buku nuvel lemond atraver dimunn ki li pe kud zot linz. Sirtu, viziter ti pe amenn nuvel lor Revolisyon Fransez, e lor sulevman esklav dan Karaib. Sirman nuvel lor abolisyon komers esklav atraver viziter ek kliyan sandut byin vit kumans sem lagrin lespwar dan lespri ek dan leker esklav. Seki ti devet plis ena linflians se nuvel revolisyon esklav dan Haiti (1791-1804), pandan ki pe ena gran Revolisyon dan Lafrans. Louis, etan travay tayer, ti osi konn

sinifikasyon diferan lamod, kote abiyman.

Seki Louis rakonte se sa de Irlande, James Hooper ek Michael Kelly, ti dir li ki esklavaz finn fini aboli dan Lerop ek dan Lamerik. Plitar li azute ki li finn tande ki “dan lezot pei tu dimunn inn libere, e isi ena telman dimunn nwar ki usi kapav vinn lib, alor nu bizin lite pu nu liberte”.(1)

Zot dres enn plan pu marse depi lakanpayn. Lor sime, zot pu rasanble esklav ek laburer laferm, lerla rant dan Cape Town, ek pran kontrol Amsterdam Battery, fortifikasyon militer avek so batri kanon. Lerla, zot ti pu anserkle kapital depi lakanpayn. Osito zot pran kontrol lor arsenal militer koloni dan Kap (Amsterdam Battery), zot pu diriz zot atak kont Sato tu-pwis, e lerla negosye liberasyon tu esklav. Enn program! Ek enn stratezi! Ziska zot taktik, tu ti byin reflesi.

Kan kumans fer nwar le 27 Oktob 1808, zot rasanble lor laferm pu enn nome Gerhardus Louw ki ti truv lenor lavil Malmesbury. De Irlande la, degize kuma ofisye Larme Britanik, e Louis finn degiz li kuma enn lider konvinkan: Li ti’n reysi ranz ubyin gayn enn liniform Lamarinn ki resanble buku labiyman Toussaint L’Ouverture, lider dan Revolisyon Haiti. Louis ti met enn “kostim ble avek rebor ruz, pantalon laswa Desinn kuler blan ... kat buton zepolet, de an lor, de an larzan plis enn-de plim pu so sapo.” Li ti prezant limem kuma kapitenn enn bato Espanyol avek so de asistan Britanik, sa de Irlande la.

Propriyeter premye laferm zot ale, Gerhardus Louw, pa ti la. Band rebel deryer zot “Kapitenn Espanyol” ek “Ofisye Britanik” konvink fermye la so madam pu pret tu esklav so mari “pu servis militer dan Kap”. Madam la ofer zot enn repa, enn plas pu

pas lanwit, tu, telman zot zistwar konvinkan. Granmatin zot al laferm par laferm dan Swartland ek Koebert, konvink ek obliz proprieter larg esklav “pu servis militer”, e osi konvink esklav ek laburer Khoikhoi pu zwenn dan sulevman. Zot met dibut enn ti larme ki amenn ansam 300 rebel – esklav ek serviter. Dapre sayt listwar dan futnot (1), bann fermeye pa ti fer rezistans a-tan pu trwa rezon: grander grup la, lefet ki zot ti byin arme, ek vites ki zot ti met zot plan anmars. Zis enn sel fermeye, Hendrik Prehn, ti reziste.

Bann rebel pa finn tuy personn. Zot ti zis atas zot, kan nesaser. Me, enn fermeye, Adriaan Louw, dir ki ti ris li par so seve, ti tap so latet ek so ledo kut lakros fizi e ti trenn li lor later. E rebel ti pran tu suval, zarm ek minisyon ki zot finn truve. Ti ena set laferm ti devalize, avek lafet ek laport kase. Lor ena laferm, lakav divin osi ti devalize.

Antu, 340 rebel atak 30 planter sereal, e zot ti pran enn-de planter kuma prizonye. Lerla zot diriz zot ver Cape Town, akot prosekisyon dir zot ti ena lintansyon “mont zot paviyon sanglan ek lager pu liber zot-mem”. Anfet, zot ti ena lintansyon pu is zot paviyon ruz lao e deklar zotmem ek tu esklav lib.

Me, Lotorite dan Kap, fer so larme instal enn pyez kot Salt River, e 36-ertan plitar zot reprim rebelyon. Buku rebel inn sove, me larme may 326. 47 ladan ti pas divan lakur. Louis van Mauritius ek James Hooper ti truve kupab su sarz trayizon e ti gayn lapenn demor. Onz lezot ti usi kondane a-mor aköz zot ti partisip aktivman dan rebelyon. Ti ena parmi ki ti al fer prizon lor Robben Island, e sa fer nu rapel sa-mem plas kot Nelson Mandela ek Neville Alexander ti anprizone, alor mem alepok ti pe servi sa lil la pu anprizonn revolisyoner.

Kuma nu truve, sa rebelyon esklav pa ti reysi pran puvwar. Me, li enn siyn, enn sinbol vivan, lakoler esklav dan Koloni

Kap alepok ek lefe kontazyon revolisyon ki pe ena dan lemond dan sa mem moman la. Rebel esklav ti titway zot prizonye “jij” (twa) pa “u” (u), kuma enn siyn ki zot pe viz pran puvwar. Abraham, enn parmi rebel esklav dir enn esklav fam ki ti plore pu dimann detas so met, “dime nu latrup pe is enn paviyon ruz lao e lager ziska nu liber nu, e lerla tu esklav fam pu kapav servi mo ‘twa’ kan zot adres tu zot patronn”.

Depi lerla, plis esklav, olye rant dan maronaz, kumans dibut pu zot drwa e lite pu zot liberte. Ansam avek travay bann abolisyonist dan Kap ek dan lemond, ansam avek nesosite sistem kapitalist pu ena mindev ki tus enn lapey (pu ki zot ena kas pu aste deksi, karay, zegwi ek difil, latwal ki lizinn rule avek lavaper ti pe prodir dan Lenor Langleter), sa kalite rebelyon esklav finn kontribuye an 1834 dan Kap, e an 1835 dan Moris pu amenn abolisyon esklavaz.

Dan lezot pei, esklavaz aboli, nek enn-de zenerasyon pli tar; Lamerik an 1863 ek Brezil osi tar ki 1888.

Not:

Surs pu re-rakont sa vre zistwar la li sorti depi de linnk ki u pu truve anba (konteni an Angle). Nu remersi zot ek nu ankuraz viziter nu websayt pu al lir zot. Dan LALIT, nu finn konn lor sa but listwar la atraver Guvant, nu remersye li.

LC

(1) Louis van Mauritius and the Slave Revolt of 1808 on the South African History site, <https://www.sahistory.org.za/article/louis-van-mauritius-and-slave-revolt-1808>

(2) Worden, Nigel. ‘How a slave from Mauritius led a rebellion in Cape Town.’ 30 March 2016. <https://www.groundup.org.za/article/how-slave-mauritius-led-rebellion-cape-town/> Tradir depi version orizinal an Angle pibliye lor websayt LALIT 15-Dec-2018 <http://www.lalitmauritius.org/en/newsarticle/2199/mauritian-slave-called-louis-van-mauritius-led-rebellion-in-cape-in-1808/>

INFO INFO INFO

Nuvo Kur Alfabetizasyon

Ledikasyon pu Travayer ena enn nuvo Kur Literesi pe large apartir Samdi 2 Mars. Admisyon pe fer ant 10:30 ek 1:00 sa Samdi la. Si u konn dimunn ki adilt e ki anvi konn lir-ekrir, fer zot kone. Zot kapav sone lor 208 5551.

Prosenn Fim Klib

Prosenn Fim Klib pe get enn fim Zapone apel *Balad Narayama* par direkter Shôhei Iamura, e ki ti fer an 1983.

Program Fam dan kad eleksyon zeneral

Muvman Liberasyon Fam pe fer enn reynion pu planifye enn program pu emansipasyon fam ek pu liberasyon fam. “Ena enn mond diferans,” enn manb finn dir LALIT, “ant rod fer fam monte alinteryer yerarsi patriarsi ek rod veritab emansipasyon depi patriarsi. Enn viz pu ranforsi patriarsi, lot la viz pu fini ar reyn par yerarsi patriarkal.” Si u anvi donn kudme prepar manifesto la, sonn man MLF lor 5 793 1071.

Sesyon lor Ut 79

Tu kamarad LALIT invite pu al vizit laburer-artizan dan tu landrwa kot ti ena tablisman ki ti partisip dan gran lagrev Ut 79, invit zot vinn rakonte.

Pu laniverser 40 an sa gran sulevman, nu pe organiz enn selebrasyon. Avan sa, si u interese, nu pe get fim *Bhagat Singh*, ki lor sulevman pandan lalit pu lindepandans Lind. Seki interesan ar fim la se so ekspozisyon diferan kuran politik dan sa lalit la. Sirtu linportans pu inplik dan sa lalit la tu dimunn dan sosyete, savedir lamas dimunn.

Tradiksyon an Kreol

Si u anvi donn kudme avek redaksyon zistwar klasik tradir an Kreol avan pibliye, sonn *Ledikasyon pu Travayer*, koz ar lain ubyin Lindsey 208 5551. LPT bizin volonter pu sa.

Kapitalism pe Kontiyn Zwenn Tase

Zordi kapitalism pe al zwenn tase. Tultan kapitalism finn ena de vizaz: progre opred seki ti existe dan sosyete deklas avan, e limitasyon aköz li gard laplipar dimunn explwate, oprime. Kan sistem kapitalis ti vinn opuvwar, kumansman bann lane 1800 dan Lerop e lera dan Lamerik, li ti promet tu kalite “devlopman”. Anfet li finn amenn tu kalite invansyon inkrwayab dan so lavi 300 an. Me, asterla so kote destrikter pe vinn pli for ankor. Lepok la instab. Naryin pa res anplas. Sanzman li kontinyel.

Ki nu ule dir kan nu dir kapitalism pe al zwenn tase? Eski nu pe dir kiksoz ki vid? Ubyin kiksoz telman grav, nu bizin reflesi, rod solisyon kolektif pu anpes seki pe trame divan nu? Ala dan ki sans, dapre LALIT, sosyete imin pe al zwenn tase.

* Destriksyon bul later

Sosyete imin, *aköz ki organize dan lintere kapital pa imin ek lanatir* pa pe futi anpes li-mem detrir mama bul later ki sweyn nu tu – pa zis sanzman klima, me 7-8 lezot lefe polisyon indistriyel debride.

* Lekonomi baze lor Larzan Imaziner

Instabilite amizir kapital finansye reyn siprem – etan done li enn form gembling kot larzan fer larzan – pe kareman fuy subasman kapitalism, setadir devid sinifikasyon “valer” dan lekonomi – valer enn som larzan ek so ekivalan anterm obze ubyin servis, li nepli liye ar valer ni *lor*, enn kote, ni *travay-ki-rant-ladan*, lot kote; tu ekonomist pe prevwar enn kriz lor lorizon divan, pli grav ki zame avan.

* Lalit deklas pe aksantye

Lalit ant klas pe re-vinn for ankor. Me, par limem li pa vedir enn priz puvwar enn lafors ki kapav ede amenn sosyalism.

* Konfli ant Leta Nasyon

Pe ena konfli agrandisan ant diferan leta nasyon – lager

komersyal, lager tukur, ki asontur amenn tu kalite lezot trazed otur migrasyon an-katastrof, leta fware, band zom arme kuma ISIS ek lezot *war lords*; inperyalism kontiyn kree lakoler dimunn oprime.

* Kontradiksyon ant Leta Nasyon ek Nesesite Krwasans dan Globalizasyon

Sa 2 tandans mars ansam dan politik Donald Trump.

* Lager

Risk lager nikleer ubyin aksidan nikleer pli ot ki zame;

* Robo ranplas nu, e nu vinn kuma robo

Nu teknolozi robotik pe anmemtan donn puvwar but feray-ek-plastik “mor” lor nu, anmemtan fer nu resanble robo (manyer nu reazir a stimilis depi masinnri elektronik, e amizir gran gran korporasyon prive manipil nu atraver data ek zot logaritm).

* Sirpopilasyon pe koste

Popilasyon imin (enn ase gran mamals) lor bul later pe ogmante dan enn fason ki pa sutenab.

* Imans migrasyon forse

Lager pe provok migrasyon imans, e sanzman klima pe kumans

provok pli gran migrasyon ankor. Sa destabiliz sistem kapitalist la.

* Ket pu Liberte ek Refi vann nu “letan” lor later

Amizir sosyete avanse, ena tuzur enn ket pu liberasyon, enn ket pu epanwisman ki bat ar sa sistem ki kas nu an-morse – setadir laplipar dimunn pe bizin vann so kuraz, so lertan lor later dan so lavi, an-esanz pu enn buse manze. Li rann dimunn profondeman malere, e parfwa zot revolte.

* Kan travay nu fer li alyene (nu pa desid lor la, ni kontrol li), li anpes demokrasi

Sa tandans pu separ dimunn depi so prop travay vedir ki li anpes kontrol demokratik ki imin tultan pe rode, lor seki pli inportan pu nu, setadir lor manyer nu amenn so letan lor later.

Alor, nu bi zordi se amenn enn lalit pu kree enn muvmman parmi lamas dimunn e pu anmemtan konstrir enn parti politik pu gid nu amenn sosyalism pu ranplas sa sistem kapitalist ki pe al zwenn tase la, e pu pwiz dan nu memwar kolektif pu fer li.

LC Fevriye 2019

www.lalitmauritius.org/Pr/documents.html?p=2

Listwar Limanite

Tuzur, avan nu get sityasyon aktyel, bizin sitye li dan listwar *avan*.

Pli long but Listwar Limanite - Pre-Listwar

Imin finn deza kapav viv bien pandan 90% nu listwar – san ki nu kase an-klas diferan, san enn ta mik-mak pozesyon, san lager.

Pandan 200,000 banane (sif minimem), limanite finn existe, finn res partu-partu lor bul later antan ki nomad, dabor dan Lafrik Ostral swivi par enn seri migrasyon ver literalman partu lor planet. Kuma mo dir, nuvo resers paleontolojik montre ki pa ti ena lager. Pa ti ena klas sosyal. Pa ti ena inegalite sosyal. Pa ti ena patriarsi. * Si pa ti ena, vedir kapav pa pu ena dan lavenir. Pu manb LALIT, li inportan kan dimunn dir, “Naryin pa pu kapav sanze”, nu ena repons. Anfet, tu finn sanze, pe tultan sanze, e nu ena zis pu get kimanyer azir pu asire kan li re-sanze, li sanze dan tu dimunn.

Sedanter, Agrikilter, Sirplis, Klas, Lager

Pandan 6,000 dernye lane, finn ena devlopman diferan form pre-kapitalist kot sosyete deklas finn emerze.

Ver Komers Mondyal, Esklavaz, Kapitalism

Finn ena enn tandans depi, dizon 400 an kuma zame avan, pu sosyete imin vinn dan “enn sel” sistem, enn kote, e anmemtan, fraktire (kas-kase but-but) plis ki zame avan, lot kote. Li enn sel tandans, avek 2 kalite lefe – inifikasyon ek fraktir. 400 banane desela, komers mondyal komans inifye tu sa diferan sosyete mondyal. Lerla dan dernye 200 an, avek sistem kapitalis ek so kolonizasyon intrinzik, finn ena kasir tu kalite dan sosyete imin (pa an ord kronolojik):

(i) an leta-nasyon avek so frontyer,

(ii) kasir an klas kapitalist ek travayer (aster ek vander kuraz)

(iii) fraktir ant sosyete imin ek later nuriser – preske partu vinn trespas.

(iv) servi imin an-gro kuma esklav ki prodir, swivi par langazman, e finalman kuma travayer ki vann so kuraz – ki vedir ena enn kasir dan preske sak dimunn ant so prop lekor ek lespri (ki li kase depi limem, vande asterla) pandan enntyer sak lazurne, ek leres so “nam/kadab” ki sipozeman so “lavi”.

(v) kasir ant pei imperyalist, dan enn premye tan kolonyalist, e pei kolonize.

(vi) kasir ant tu seki vivan, e atasman ar zafer mor – obze, masinnri, portab, robot.

E sirtu apre “globalizasyon kapitalist” dan dernye 20-30 banane, sa 2 tandans – espes inifikasyon dan enn sel sistem mondyal plis enn seri fraktir – finn anpire. Dan dernye 2 an parla ena aksantyasyon fraktir, anmemtan ki inifikasyon. Sa li resanble mem turnir ki ti kumans arive 100 an desela, e finn rebran. Sa premye turnir la, otur sikse “Revolisyon Larisi” kan travayer pran puvwar pu 2-3 an ti aprivwaz kapitalism pandan 100 an. Dan dernye 20-30 an, e sirtu dernye 2-3 an li finn re-revolte.

Globalizasyon

Globalizasyon – depi moman kan WTO ti met dibut an 1995, sinbolikman, me anfet rezilta sa kolaps similtane 3 sistem:

* sistem Sovyet ki finn pandan 70 an finn kal klas kapitalis

* sistem “sosyal demokrasi” dan Lerop ki finn fer mem zafer dan lonbraz revolisyon Larisi an 1917

* sistem espes nasyonalism anti-imperyalist dan Tyer Mond; e sa kolaps la finn permet sistem kapitalist debride rebran for-for, vini-mem ziska 2015-16 – finn vinn aksantye kontrol absoli klas kapitalist mondyal lor lamas

klas travayer mondyal. Tu leta nasyon, finn sed puvwar a kapital finansye. Preske tu dimunn finn rant dan sa mem sistem la. Klas travayer pu premye fwa finn vinn mazoriter lor bul later. Me, kapital finansye – labank, stok exchennj, lasirans, komers dan fyucherz – finn pran kontrol. Anfet byin vit apre kolaps sa 3 sistem la, an 1999, USA e byin vit partu – dan Moris osi – Leta finn permet amalgamasyon 2 sektor labank – labank investiser ek labank ki dimunn servi, e kapital, inklir mem Labank Santral, finn vinn andeor kontrol demokratik. Li lib pu al explwat dimunn kot li ule.

Sa finn, asontur, aksantye inegalite ant dimunn, anterm propriete ki zot posedede. Ris pli ris, pov pli pov. Dernye sif sa lane la, top 26 milyarder posed mem kantite ki 50% lepep lemond. Bat sa!

E kan “kapitalist finansye” mont dadak lor lezot seksyon klas kapitalist, e.g kapitalist dan prodiksyon ek komers, sa, par li-mem, li instab: larzan pe fer atraver larzan-par-lonn, pa par prodiksyon. Dan lepok kot kapital finansye buze partu lor bul later me travayer tuzur restrenn par frontyer, kapital gayn ankor plis lafors vizavi travayer. Li permet inegalite ant ris ek pov (anterm propriete) agrandi ankor.

Leritaz Lager Inperyalist

Lepok aktyel karakterize par seki finn deza arive avek bombardman militer kont rezim Lirak, Lalibi, Lasiri par USA ek OTAN – zot pei avek enn sosyete ki ti byin organize anterm anplwa, lozman, lasante, transpor, ledikasyon avan bombardman – me avek enn rezim diktater Saddam Hussein, Khadhafi, Bashir Al Assad (mem si gran alye USA kuma Larabi Saudit parey avek so Prins asasin) – e asterla, zot tule trwa pei rwine net. Ena lavil net detrir. Ena enn

imans migrasyon an-panik ver Lerop. Sirtu Lalibi ki ti pe donn travay 2.5 milyon dimunn apar so prop popilasyon, alor rezim detrir par bombardman, e li kolaps, tu sa dimunn ki ti pe travay laba, depi Lafrik delwes parmi, vinn imigran lor sa bann bato nu truve pe savire dan Mediterane. Afganistann, li

osi, li an rwinn apre lager pli long USA laba. Ena ase buku pei dan Lafrik ki finn desime, e pe kontiyn desime par lager – tultan avek zarm depi pei deor.

LC Fevriye 2019

Revolt peyzan

DOSYE
INTERNASYONAL

Lepok aktyel: Ladrwat Nasyonalist monte

Depi 2an, avek eleksyon Trump dan USA, Modi dan Lind, Duterte dan Filipinn, e depi enn prekirser kuma Orban dan Laongri e asterla Bolsanaro dan Brezil, ena enn nuvo fenomenn: anmemtan ki globalizasyon kontiye, finn relev so latet, al dan lot direksyon: *nasyonalism*, neo-fasism, anti-rasyonalite.

Alor USA li tuzur tuzis pli for (kote ekonomik). Li tuzur dominan net (kote militer). Me li enn pwisans an deklin. Kote ekonomik li pe bese, bese, bese – sel zafer ki pe tini li se li kapav inprim dolar otan ki li ule, purvi tu komers mondyal kontiyn fer an-dolar, tu rezerv partu garde an dolar US.

Enn nasyonalist dextrem drwat kuma Trump ena so bi zeo-politik: * Li pe rod afebli Lerop (so konpetiter tradisyonel) vizavi USA.

* Li pe rod afebli Kanada ek Lamexik (so 2 vwazin dan blok rezyonal) vizavi USA.

* Li pe rod afebli e inpoz andikap sever lor Lasinn (so nuvo rival). Pu sa, li pe anbrigad tu lezot pei ki li kapav dan sa demars la.

* Li pe rod fini rezim Maduro (pu kal sa tandans sosyalizant dan so “aryer kur” Lamerik Latinn).

* Li pe aktiv so prezans militer inpe partu dan Lafrik

* Li pe rod fini tu lespwar pu enn 2-state solution pu Palestinn, donn kudme proze Gran Izrael dan tu teritwar Palestinn, apar petet enn Gaza anserkle e domine.

* Li pe rod fini rezim Liran.

* Li pe rod retir li dan Afganistann

pu sulaz so depans militer laba.

* Li pe rod amorti ubyin metfin so lager surnwa ar Nor Kore (sa kapav separ Nor Kore depi Lasinn)

Lemond zordi:

Li tultan vo-lapenn get bann pei ki ekonomikman ek militerman pli for, kimanyer zot alye e kimanyer zot an-konfli, e ki bann ki pe monte, ki bann ki pe desann.*

Nu pu get sa gran awtlayn map lemond desine an-gro:

Nu diviz bul later, pu nu konpran zeo-politik enn tigit, an blok rezyonal ki an-formasyon, e anmemtan tom an rwinn.

Lamerik

USA (+Kanada ek Lamexik) = enn blok, ki ena Lamerik Santral ek Sid anba li, sirtu Brezil. Alinteryer blok la, an-konfli aköz nasyonalism, e.g. US, Brezil. Me, US lor enn deklin ekonomik a lonterm, relativ a Les. Flaspoynt: Pwin ki menas konflagrasyon: Venezuela.

Lazi-Pasifik

Lasinn + Lind + Zapon + prosennman Indonezi ek Vyetnam + Ostrali = enn blok. Flaspoynt: Kore, Afganistann. Suvan sa bann pei la a-kuto tire.

Lerop

Lerop = enn blok. Li dan mem blok militer ki USA – OTAN. Me, li an-gran kriz. Depi so ekspansyon pu inkliir Lerop de Les, li finn destabilize. Li pa pe tini tro byin fas-a nasyonalism dextrem drwat ki moter Brexit. Remark

instabilite kot UK-USA-Nuvel Zeland-Lostrali- Kanada – i.e. bann Anglofonnn ansam dan enn lalyans servis sekre militer ansam apel Five Eyes (Abrevye FVEY), ki dan diferan blok rezyonal.

Larisi – Latirki - Liran

Larisi + Latirki + Liran = enn blok potansyel. Flaspoynt: Ikrenn, Liran. Remarke ki li instab ki Latirki li manb OTAN, me li potansyelman dan enn lot blok.

Lafrik e Mwayenn Oryan

Lafrik ek Mwayenn Oryan = enn espes blok, ki lezot pei truv kuma “pri deger”. Tu gran pwisans pe rod kontrol so resurs. Flaspoynt: Fwaye konfli arme existan: 1. Chad (plis Nigeria, Niger, Mali): Boko Haram. 2. Kongo ek Repiblik Sant Afrik. Lezot rezyon paret ena sans petet stabilize, kote zeo-politik: Sudan-Sid Sudan; Etiopi mem Somali (kot Al-Shabab ek ISIS tuzur prezan; kot USA fer atak dronn ek avyon); Izrael-US-Larabi Saudit menas Lasiri, Liran, Yemen, Somali.

[Pu detay lor USA so atak par dronn ek avyon: Get sa sayt zurnalist investigasyon: <https://www.thebureauinvestigates.com>]

Kote Mwayenn Oryan, li enn flaspoynt an-zeneral. Plan Trump pu inifye Izrael ek Larabi Saudit ar li pu infliz enn defet lor Liran, enn kote, ek Palestinn, lot kote, finn zwenn tase dan enn premye tan, kan finn expoz اساسina zurnalist Jamal Khashoggi par Guvernman Larabi Saudit. Anmemtan, Larabi Saudit so tantativ pu kal Qatar finn fware.

Alor, sak blok, li ena sa 2 tandans la, e sak lalyans, li osi, li kontenir sa 2 tandans kontraditwar la: pu sey inifye dan kad globalizasyon kapitalist ki pas par blok rezyonal, e anmemtan pu inevitableman fini dan konfli grav, suvan anpire par nasyonalism. Kapitalism sa dernye 2-3 an karakterize par exaserbasyon sa 2 tandans kontradiktwar, me inevitab, tulde, dan kapitalism.

Naratif politik aktyel:

Kan Trump finn eli Prezidan Leta Zini Lamerik, sa li enn *lefe* sa sanzman ver plis nasyonalism la e li osi akseler sa sanzman la. Kapitalism globalize finn kumans sibir, e pe kontiyne sibir, chalennj pli markan ziska ler, *pa* depi lagos, *pa* depi klas travayer, me depi lextrem ladrwat. Sa lextrem drwat li reprezante par tu kalite kuran politik ek parti politik nasyonalist, patriotik, sipremasist blan/Gran Nasyon etc, fasist, kolonyal, inperyalist, tu otur enn lider for. E tusala pe arive dan enn lepok kot Leta Zini, mem si li reyne siprem net kote-militer, leres so reyn inipoler kuma sel gran pei ki dominn tu lezot pei lor planet, apre ki URSS inn tonbe Desam 1991, finn an-mem-tan ranforsi, an-mem-tan afebli. Li drol. Me, li vre.

Les mwa explike: Trump, enn politisyin extrem drwat, kan li vinn Prezidan USA, aköz li truv Lamerik pe imilye (laughing stock of the world), li viz ant-ot afebli so 2 konpetiter mazer: Lerop, Lasinn. Li reysi afebli Lerop atraver donn enn kud-pus pu ki dan UK, dan referenndum mazorite swazir Brexit. Steve Bannon, ki enn lafors okilt deryer Trump, anmemtan ede pu ki ranforsi lextrem drwat dan sak pei dan Lerop (Marine Lepen, Fron Nasyonal dan Gran Bretayn, ladrwat Litali, Laoland, Lalmayn) – e sa, a son tur, sa osi afebli Lerop aköz zot anti-Lerop dan zot nasyonalism. anmemtan, nerport ki “plan” pu Ero vinn lor pyed-egalite ar Dolar tultan morne.

USA anmemtan, aköz li menase par lamonte spektakiler Lasinn, deklar lager komersyal kont Lasinn avek bi (ek lefe) pu afebli li, e li sey tir Kore Dinor kuma enn alye ase inkondisyonel Lasinn par rant kamarad ar Kim Jon-Un. Purlेमoman so atak li kont Huawei.

USA, aköz so minmiz lor Lamerik Latinn finn afebli, pe menas enn nuvo intervansyon militer an-gran plan dan Venezuela.

E anmemtan, lekonomi USA, mem si so militer res pli for, mem si Trump reysi dop lekonomi akur-term, kan-mem, li lor lapant desann alongterm.

Alor, klas kapitalist dan USA, parey kuma dan tu pei, alor, pe rod profit globalizasyon e osi profit nasyonalism. Sa lepok la, pe alimant kuran politik pli a-drwat. Enn ti lalist:

- Extrem drwat opuvwar: USA (Trump), Filipinn (Duterte), Brezil (Jair Bolsanaro), Laongri (Victor Orban).

- Larme opuvwar: Lezip, Thailand, Myanmar.

- Rezim otoriter opuvwar: Latirki, Larisi (Putin), Lasinn, Singapor

- Lextrem drwat ase for: Lalmayn, Laswed, Laoland, Vox an Espayn, Lega an Itali.

LC Fevriye 2019

Pli gran lekonomi par pei, 2018

(Financial Advisory, 16 Zan 2019)

1. US (ex-settler-koloni, vinn inepryalist)
2. Lasinn (ex-koloni UK-US concession cities, ex-lopikasyon par Zapon - ziska 1949)
3. Zapon
4. Lalmayn
5. UK
6. Lafrans
7. Lind (veritab ex-koloni, indepandan 1947)
8. Litali
9. Brezil (veritab ex-koloni, indepandan depi 1822, re-kolonize dan enn sans par USA)
10. Kanada (ex-settler-koloni)

Me, dan 30 an, Lasinn ek Lind pu numero 1 ek 2. (PwC prediksyon resan.) Indonezi, Larisi, Lamexik pu travers Lalmayn, UK, Lafrans, Litali. Pei montan: Latirki, Vyetnam.

Militer pli pwisan

USA

Larisi

Lind

UK

Lafrans

Kore Disid

Lalmayn

Latirki

Zapon

Israel

Dan 30 an, par PNB

01. China — \$58.499 trillion.
02. India — \$44.128 trillion.
03. United States — \$34.102 trillion.
04. Indonesia — \$10.502 trillion.
05. Brazil — \$7.540 trillion.
06. Russia — \$7.131 trillion.
07. Mexico — \$6.863 trillion.
08. Japan — \$6.779 trillion.
09. Germany — \$6.138 trillion.
10. United Kingdom — \$5.369 trillion.
11. Turkey — \$5.184 trillion.
12. France — \$4.705 trillion.
13. Saudi Arabia — \$4.694 trillion.
14. Nigeria — \$4.348 trillion.
15. Egypt — \$4.333 trillion.
16. Pakistan — \$4.236 trillion.
17. Iran — \$3.900 trillion.
18. South Korea — \$3.539 trillion.
19. Philippines — \$3.334 trillion.
20. Vietnam — \$3.176 trillion.
21. Italy — \$3.115 trillion.
22. Canada — \$3.1 trillion.
23. Bangladesh — \$3.064 trillion.
24. Malaysia — \$2.815 trillion.
25. Thailand — \$2.782 trillion.
26. Spain — \$2.732 trillion.
27. South Africa — \$2.570 trillion.
28. Australia — \$2.564 trillion.
29. Argentina — \$2.365 trillion.
30. Poland — \$2.103 trillion.
31. Colombia — \$2.074 trillion.
32. Netherlands — \$1.496 trillion.

Foto Port Louis apre Siklonn 1892

Sulevman, Rebelyon, Mitinnri Revolisyon

Avek tu sa instabilite ineran dan sistem kapitalist aktyel, lamas dimunn tultan pe fer sulevman, rebelyon, mitinnri, mem revolisyon.

Apre demye vole kut sulevman dan Printan Arab 2010-11, ki ti otur modord sinp propaze lor Facebook, “desann dan lari” san get pli divan, buku gin ki ti fer, finn kareman ranverse. Me finn ena nuvo devlopman:

- Palestinyin dan Gaza – sak Vandredi depi 30 Mars 2018: *Lamars Retur dan nu Later*. Desann dan lari otur enn demand kler: Nu’le return lor nu later. Eski li reprezant kumansman lafin stratezi 2-state? Kumansman konfrontasyon direk ek Leta Izrael, fer li vinn demokratik?

- Zile Zonn: Sak Samdi depi 12 semenn: nuvo form sulevman, san lider – kumans dan lakanpayn dan Lafrans. Demand kumans kont tax lor karbiran, vinn kont Prezidan Macron, e kont inegalite dan sosyete. Kaye revandikasyon. Macron anserkle, fye lor tu sa 35,000 (repet: 35,000) lemer dan Lafrans.

- Zile Zonn dan Lareynion.*

- Laongri: Sulevman kont lalwa esklavaz, ki donn patron 3 an (pa enn an kuma avan) pu pey saler pu overtaym, ki kapav exzize ziska 400 ertan, anplas 250 par an avan. Dan sertin ka, pa pey to overtaym. Enn sulevman klas travayer.

- Sudan – kumans mi Desam (lor ogmantasyon pri dipin, 3 fwa plis aköz tir sibsidi) dan landrwa andan kuma Atbara, ziska asterla sulevman Khartoum.

- Sid Afrik: Klas travayer tultan pe buze, fer lagrev, e 2019 pu larantre etidyan, ena lagrev menase.

- Dan USA, lagrev finn re-kumans monte apre represyon Reagan, zis an 2018. Lagrev profesor apartir Zanvy 2019 pe donn bal. Fam fer lamars politik, kont

Trump, lans *muvman\MeToo*. Zanfan fer sulevman kont politik lor kestyonfizi – tuy zanfan lekol regilyerman.

- Zimbabwe: manifestasyon aktyel kont ogmantasyon pri fuel Prezidan Mnagagwa.

- Letyopi: Nuvo lider dan mem parti opuvwar, Ethiopian People’s Revolutionary Democratic Front – amneste tu prizonye politik, aret lager ar Eritre, nominasyon fam lor baz parite.

- Lasinn: dan enn an ant 1 Zan 2018 ek 20 Zan 2019, ti ena 1,772 lagrev spontane. (China Labour Bulletin – interactive map).

- Lind: Pli gran lagrev dan listwar

limanite. 8 ek 9 Zanvy 200 milyon travayer an-grev. (Green Left Weekly 16 Zan 2019)

- Zenn partu dan lemond finn fer lagrev enn zur kont rwinasyon lanvironnman.

LC Fevriye 2019

*<https://www.lalitmauritius.org/en/newsarticle/2195/letter-from-richard-greenman-on-yellow-vests-in-historic-perspective/>
<https://www.lalitmauritius.org/en/newsarticle/2194/revolt-in-french-colony-of-reunion-yellow-vests-and-beyond/>

Internasyonalism ek LALIT so Lyin Internasyonal

Li pa pu posib pu ena sosyalism dan enn sel pei. Alor, dan LALIT, li nu stratezi pu inser nu dan, e pu pran nu responsabilite pu devlop, enn muvman internasyonalist. Li difisil, me li esansyel. Ala, manyer nu pe fer li.

Lyin:

1. Nu ena esanz piblikasyon ar lorganizasyon politik dan Lafrans, USA, UK, Lostrali, Lind, Sid Afrik, Namibi.
2. Nu fer aksyon internasyonalist, kan li nesaser – Palestinn, Oscar Riviera dan Puerto Rico, dan lepase, anti-apartheid, anti-lager, ant-ot.
3. Nu al dan konferans politik internasyonal – kuma Lutte Ouvriere (Rada ek Sadna), anti-lager (Alain Oxford 2018), Lindsey al koz lor kestyon later dan Sid Afrik. Nu finn al dan tu kalite konferans – DSP so International Solidarity Conference, zafer SWP an Angleter, Wosa dan Sid Afrik, La4 isi laba, bann POID dan Lind, No Bases pandan plizir lane.
4. Resevwar viziter politik – tultan.

Responsab rezyon

Propozisyon: par azar, li paret pu marse. Dimunn ki okip rezyon la, so brans/rezyonal osi swiv. Aköz tu globalize, li ule dir tu pu swiv tu, me depi enn pwin-de-vi.

Lafrik – (Cpe-Sid swiv)

SE Azi (Les)

Leres Les/Pasifik – Lwes

Bann Lamerik – Rose-Hill

Mwayin Oryon – Lenor

Lerop – Port Louis

Komisyon

Nu bizin relans nu komisyon pu vinn pli pro-aktiv. Kapav diskite lide lor la dan grup.

LC Fevriye 2019

Lakur UN dir Gran Bretayn

Bizin Kit Chagos ek Diego, Ale (kontinye dpei paz 2)

lasosyasyon fam kuma Muvman Liberasyon Fam, lekip Konsey Vilaz kuma Baie du Tombeau ek komite kartye kuma MPRB. Me, seki inportan, nu finn al lor prinsip, e nu finn persiste, ziska gayn momenntum pu sanzman.

Warning a Guvernman e konsernan Guvernman

LALIT fer apel a Guvernman Moris pu fer atansyon avek so taktik pu sey gayn enn lamone lokasyon depi Amerikin pu baz lor Diego. Seki bizin fer se viz enn desizyon depi USA pu ferm so baz. Etan done USA an det katastrofik, li pu bizin ferm buku so baz andeor so pei.

LALIT fer apel osi ki Guvernman travay ar so alye, sirtu dan Linyon Afrikin. Nu dir sa parski dernye Some Linyon Afrikin, Moris ti avoy enn delegasyon byin kayna-kayna. Sa pu fer dit lor lalit pu dekolonizasyon konplet. Listwar pa pardonn oportunist. Asterla bizin viz pu aplik Trete Baynding Pelindaba Treaty for a Nuclear Arms Free Africa ki rann baz US lor Diego ilegal. Bizin fer ferm li.

LALIT osi dir Guvernman bizin azir pu li administre Chagos apartir zordi:

1. Organiz pu afret enn navir pu fer enn vizit ofisyel Chagos – avek manb Guvernman, Lopozisyon, reprezantan Chagosyin, lapres lokal ek internasyonal, nu al Chagos. Li ti pu inportan pu inklir enn delegasyon Linyon Afrikin ansam, etan done zot ti prezant Rezolisyon Nasyon Zini.
2. Organiz pu aste enn premye dan enn laflot navir lapres, kumans al lapres dan dilo teritoryal otur Chagos. Dayer Zizman UNCLOS 2015 deza uver sa posibilite, e li baynding.
3. Guvernman bizin ferm larad a tu bato deger dan tu lepor Repiblik Moris, sa inklir Port Louis, Agalega, Port Mathurin ek Diego Garcia.
4. Met dibut, apartir asterla, enn Sirkonskripsyon No. 22 pu Chagos gayn enn manb Lasanble Nasyonal.

Viktwar zame li total. Viktwar, li sanz balans-de-fors.

Dan lepok kot ladrwat fasizant pe vinn for – avek so Trump, Duterte, Putin, Bolsonaro, MB Salman, Orban, Netanyahu opuvwar – ena osi, kuma enn kontrepwa, tu kalite kuran progresist ki pe ranforsi. Alor ena kuran dan 2 direksyon anmemtan. Dan USA, pena zis Bernie Sanders pe koz “sosyalism” ki ti tabu dan Lamerik, me ena enn seri zenn manb Kongre, parmi ena buku fam. Dan UK, lel Jeremy Corbyn finn pran lafors viza-vi tandans laliyn Tony Blair dan Labour. E zordi sa viktwar anti-kolonyal, li ranforsi ideoloji progresis ki met lintere lamas dimunn dan klas travayer, ki servi zot lespri ek zot kuraz pu zot viv, avan lintere klas kapitalist ki viz zis profi, avan lintere Leta ki defann burzwazi. Alor, kan nu dir zizman la “sanz balans-de-fors”, li dan sa kontex mondyal, ki refleto onivo nasyonal osi dan Moris.

Lor nu sayt www.lalitmauritius.org ena kopi zizman. So argimantasyon byin vo lapenn lir.

LALIT

LAPRES INTERNASYONAL SWIV ZIZMAN DIEGO

Apré ki zizman ICJ finn rande dan The Hague, tutswit lapres partu dan lemond finn koz lor la. Nu donn enn-de: The Guardian, Reuters, RFI, BBC, Independent, Washington Post, New York Times, Le Monde, Telegraph, SBS Australia, Daily Nation Kenya, Mail and Guardian South Africa, Africa News, Aljazeera, India Today, National Public Radio USA, CNN, South China Morning Post., Pakistan Today, The Hindu, Dawn in Pakistan, Deutsche Welle, ANI (Asia), Express UK, Standard UK, Indiatv, SBS USA, The Daily Beast, Yahoo, Euronews, Newsnow.

Chagos: LALIT amenn batay permanan 1978 – 2019

Depi nu nesans an 1976 antan ki grup Lalit de Klas e apartir 1982 antan ki parti LALIT, lalit pu dekoloniz e demilitariz Diego finn enn lalit permanan. Sa lalit la finn pran tu kalite form lor sa 40 an-la. Nu donn de-trwa lexanp kalite travay nu finn fer an-permanans ant 1978 – 2019.

1978 – Lalit de Klas inisye muvman solidarite avek lagrev lafin 7 fam Chagosyin Bain des Dames, Cassis. Ti ena veye enn lanwit, ti ena kanpayn lafis ek trak pu sutenir zot demand pu return zot Diego. Ram Seegobin okip lasante fam Chagosyin dan lagrev lafin.

1980 – Militan Lalit de Klas diskrit nesesite pu “Rann nu Diego; Amerikin Deor” dan enn seminar enn zur. Lans lide pu kanpayn nasyonal ek internasyonal. Mem lane, kan bato deger US ti dan larad Port Louis. Militan Lalit de Klas ti al distribye trak avek solda US pu dir zot “Peace between Peoples! Leave Diego Kids!”.

1981 – Fam Lalit de Klas ansam avek Fam Chagosyenn, dan kad lagrev lafin Zardin Konpayni, organiz manifestasyon, konfront RIOT lor La Chausee dan enn lager epik. Ena arestasyon ek purswit kont 8 fam (3 militan LALIT parmi). Ena muvman solidarite dan Moris ek deor.

1983 – LALIT expoz e denons guvernan MMM-PSM ki permet rekritman travayer Morisyin pu travay lor baz Diego, e permet larme US ravitaye Moris.

1984 – LALIT devwal prev (“Bills of Lading”) ki pe ena lekipman nikleer pe al ver Diego. Nu finn gayn sa kopi atraver kontak internasyonal ki pe devlope, setadir travayer lepor Rotterdam.

1987 – Kanpayn trak kont prezans bato deger US HMS Brazen dan larad.

1989 – Aksidan danzere kot Diego kan larme US pe fer manev militer. LALIT denonse, fer apel pu sutenir Konferans internasyonal dan Colombo pu demilitariz Losean Indyin. Kanpayn lafis. LALIT dir Guvernan Moris bizin al ICJ.

1990 – Lagrev lafin Chagosyin. LALIT dan komite sutyin ki forme.

1991 – LALIT inisye *Komite Anti Lager* avek muvman sindikal, muvman fam, ek lezot lasosyasyon kan US deklans lager Golf ki ena kom demand prinsipal: “Ferm baz Diego”.

1996 – Protestasyon kont lager kontinye kan US bombard Irak. Nu denons ki B-52 sorti Diego.

1997 – Nu avoy let uver a Premye Minis UK Tony Blair ki sirkile onivo internasyonal.

1998 – LALIT inisye Komite Rann Nu Diego dan lekel ena Grup Refizye Chagos, ki lans kanpayn pu guvernan met ka dan ICJ. Nu demar kontak avek Greenpeace pu ki lans bato pu al Diego. (Ti preske reysi, me bato-la pa ti reysi vini aköz li finn tas dan laglas pandan enn lot aksyon).

2001 – LALIT inisye protestasyon kont bonbardman Afganistan par US.

2002 – Nu tir liv “Diego in Times of Globalisation”.

2003 – Protestasyon kont 2yem lager Irak. Inisye protestasyon kan Bush ti pu vinn Moris pu konferans AGOA ansam ar muvman sindikal isi ek delege internasyonal larezyon (Manif, lafis, trak, forum). Manif kont lager.

2004 – Kanpayn lafis “Aret servi Diego pu tortir prizonye”. Nu dir La Croix Ruz dimann guvernan Moris pu li kapav al inspekte prizonye Diego. Manif kont lager.

Gran kanpayn nasyonal ek internasyonal pu mobiliz enn laflot bato al Diego. Manb LALIT intervenir dan gran Lasanble Mondyal Kont Lager dan Mumbai e fermtir baz Diego vinn enn pwin santral onivo internasyonal. LALIT parmi lorganizasyon ki fond rezo internasyonal No Bases e kanpayn internasyonal al lor plizyer lane.

2007 – LALIT dan organizasyon premye konferans mondyal kont baz militer dan Ekwador kot fermtir baz iego lor azanda e organiz konferans nasyonal isi pu “Ferm baz Diego”.

2008 – Kanpayn pu guvernan met ka ICJ e dimann inspeksyon Diego su trete Pelindaba.

2010 – Manif kont Park Marin, Konferans Aksyon Internasyonal LALIT, Premye Deklarasyon Grand Rivyer. Komite Diego avek plizyer organizasyon ne, amenn kanpayn lor Diego. LALIT denons Greenpeace ki finn al vinn konplis avek Leta Britanik. Greenpeace retrakte apre. Finalman Guvernan met premye ka kont Park Marin dan Tribinal Internasyonal UNCLOS ki li gayne.

2012 – Kanpayn lafis ek trak pu ferm baz. Kanpayn internasyonal kontinye..

2014 – LALIT propoz “Road Map” a guvernan pu pran enn seri linisyativ internasyonal, inkliir met ka ICJ.

2015 – Nu dir PM Aneerood Jugnauth met ka ICJ e organiz bato pu al vizit Diego.

2016 – 2yem Konferans Internasyonal lor Diego organize par LALIT avek 2yem Deklarasyon GRNW. Mem ler Guvernan met mosyon pu al ICJ lor azanda Lasanble Zeneral Nasyon Zini. LALIT lans kanpayn pu fer lapres sirtu dan UK ek US rekonet sa mosyon dekolonizasyon la.

2017 – Kanpayn internasyonal pu sutenir ka ICJ kontinye, me osi amenn kanpayn pu ferm baz.

Let pu dimann sutyin depite eli UK. Finalman All Party Parliamentary Group lor Chagos sutenir ki met ka ICJ.

2018 – Expo-Fim-Deba *Komite* Diego dan lekel LALIT manb le 12 Mars – rezolisyon pu ferm baz Diego, kont lokasyon pu baz, ferm tu larad Repiblik Moris a bato deger.